

Quick scan naar sluitende registratie

Loes van Tilborg (Sardes)
Wander van Es (Sardes)
Ton Eimers (ITS)
Mariëlle Verhoef (ITS)

ITS/Sardes februari 2002

Inhoudsopgave	Pagina
1. Inleiding	2
2. De opzet van het onderzoek: werkwijze en gebruikte instrumenten	3
3. De uitkomsten van het vooronderzoek en de selectie van de casussen	4
3.1. De uitkomsten van het algemene gedeelte van de vragenlijst	
3.2. De uitkomsten van het onderzoek naar de onderdelen van het registratieproces	
3.3. Overzicht van de genoemde good practice	
3.4. Conclusies uit het vooronderzoek en selectie van de casussen.	
4. De inhoudelijke beschrijving van de casussen	14
4.1. Bureau Voortijdig Schoolverlaten van Parkstad Limburg i.o.: een sluitende registratie kan niet zonder een goede aanpak	
4.2. Gemeente Tilburg: zelf bouwen biedt meer mogelijkheden voor minder geld	
4.3. Gemeente Utrecht: een registratie-inhoud die klopt	
4.4. Gemeente Gouda: eenvoud is de kenmerk van het ware	
4.5. Gemeente Rotterdam: nieuwe ontwikkelingen, nieuwe mogelijkheden	
4.6. Gemeente Groningen: registratie als onderdeel van een geïntegreerde aanpak	
4.7. Gemeente Arnhem: een tweesporenaanpak voor een sluitende melding en registratie	
5. Bouwstenen voor een sluitende registratie	32
5.1. Bouwstenen voor de melding	
5.2. Bouwstenen voor de inhoud van de registratie	
5.3. Bouwstenen voor de interne organisatie	
5.4. Bouwstenen voor de randvoorwaarden	
6. Aanbevelingen uit de praktijk	34
Bijlage	36
Lijst van RMC regio's	

1. Inleiding

Het Ministerie van OCenW heeft het ITS verzocht om een quick scan uit te voeren naar systemen van sluitende registraties voor leerplicht en voortijdig schoolverlaten. De quick scan richt zich op de kwaliteit van de registratie van leerplichtige leerlingen en niet meer leerplichtige leerlingen die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Doel van de quick scan is voorbeelden te inventariseren van (groepen) van gemeenten die een (bijna) sluitende registratie gerealiseerd hebben. Voor dit onderzoek heeft het ITS gekozen voor een samenwerking met het bureau Sardes.

In het onderhavige rapport wordt verslag gedaan van de uitkomsten van dit onderzoek. Het rapport bevat de uitkomsten van een vooronderzoek in 24 RMC's waarin is nagegaan welke vormen van good practice in de registratie bestaan. In een aantal cases wordt diepergaand beschreven op welke wijze deze good practice gestalte heeft gekregen. De good practices leveren andere regio's een aantal bouwstenen op die ten dienste kunnen staan bij gewenste verbeteringen in de registratie. Het rapport besluit met een aantal aanbevelingen uit de praktijk.

2. De opzet van het onderzoek: werkwijze en gebruikte instrumenten

Voor de uitwerking van de opdracht zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

- welke gemeenten en regio's onderscheiden zich door een (op onderdelen) succesvolle of beloftevolle praktijk van registratie;
- welke van de aangetroffen beloftevolle praktijken lenen zich voor een case-beschrijving, zodanig dat de ervaringen uit die praktijken voor derden bruikbare informatie opleveren;
- wat zijn de nuttige ervaringen uit de geselecteerde praktijken;
- op welke wijze kunnen de ervaringen uit de good practices het best toegankelijk gemaakt worden voor derden.

Om gemeenten en regio's te kunnen selecteren en zicht te krijgen op beloftevolle praktijken is een inventariserend onderzoek bij de 39 RMC regio's uitgezet. Daarvoor is een vragenformulier ontwikkeld waarin de regio's konden aangeven hoe zij op dit moment er bij staan m.b.t. de sluitende registratie van het voortijdig schoolverlaten.

Voor de inhoud van het vragenformulier (zie bijlage 1) zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- registratie bestaat uit diverse dimensies/onderdelen (inhoud, organisatie, inrichting, randvoorwaarden)
- er is sprake van een functionele registratie als de registratie goed en betrouwbaar is afgestemd op de RMC functies (waarneming, melding, diagnostiek, actie, beleidsmatig inzicht)
- functionele registratie wordt sluitende registratie als de registratie ook nog voldoet aan volledigheid

Het ontwikkelde vragenformulier is bij de 39 RMC-regio's uitgezet. 25 RMC-regio's reageerden op het verzoek om aan dit deel van het onderzoek mee te werken. Van 24 RMC-regio's is de ingevulde vragenlijst ontvangen. Een RMC-regio heeft laten weten op dit moment de vragenlijst niet te kunnen invullen vanwege een heroriëntatie op de RMC taken in de betreffende regio.

Formulieren werden ontvangen van:

regio	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
reactie			ja		ja	ja	ja	ja		ja

regio	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
reactie	ja	ja 12-1 ja 12-3	ja	ja 14-1 ja 14-2	ja			ja	ja	ja

regio 21	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
reactie	ja 21-3	ja			ja		ja		ja	

regio	31	32	33	34	35	36	37	38	39	
	niet			ja	ja	ja 36-2	ja		ja 39-1 ja 39-3	

zie bijlage 1 voor de verklaring van de regionummers

Op basis van criteria van volledigheid en innovatief vermogen is in de uitkomsten is gekeken naar 8 beloftevolle cases. In de bevraging en de beschrijving van de cases is gekeken naar:

- de kenmerken van het systeem van melden
- de inhoud van de registratie
- de interne organisatie
- de randvoorwaarden

Aan de hand van een interviewleidraad (bijlage 3) werd gesproken met de direct verantwoordelijken voor de registratie (zowel beleidsmatig als uitvoerend). Ook werd in de gesprekken nagegaan hoe scholen en andere partijen in de regio het ontwikkelde registratiesysteem ervaren. Tevens werd documentaire informatie verzameld om een zo duidelijk mogelijk beeld te krijgen over de opzet en de werking van het gehanteerde registratiesysteem.

De wijze van gegevensverzameling heeft geresulteerd in een inhoudelijke beschrijving per casus van het werkende registratiesysteem, in een serie mogelijke bouwstenen voor het opzetten van een goede registratie en in een serie praktijkaanbevelingen.

3. De uitkomsten van het vooronderzoek en de selectie van de casussen

3.1. De uitkomsten van het algemene gedeelte van de vragenlijst

In het eerste deel van de vragenlijst konden respondenten door middel van hun antwoorden op drie vragen aangeven:

- . wat hun oordeel is over de uitvoering van de leerplichtfunctie en de RMC functie in de regio;
- . in welke mate er in de regio good practice voorhanden is op de diverse onderdelen van de RMC functie;
- . wat de vindplaats is van de good practice.

De uitkomsten hiervan zijn als volgt:

het oordeel over de uitvoering van de leerplichtfunctie en de RMC functie in de regio

beoordelingscategorieën	beoordelingsitems	RMC regio's
voor de leerplichtige leerlingen	uitstekend	14-2, 19-1
	goed, maar kan op onderdelen beter,	3a, 3b, 5, 6, 9, 11, 12-1, 12-3, 16, 18, 20, 21-3, 25, 27, 29, 34, 35, 37, 39-1, 39-3
	matig, er moet nog veel verbeterd worden	3c, 7, 13, 14-1, 15, 19-234, 22, 36-2
	slecht, er moet nog van de grond komen	
voor de partieel leerplichtige leerlingen	uitstekend	14-2
	goed, maar kan op onderdelen beter,	3a, 3b, 6, 7, 9, 11, 12-1, 12-3, 18, 19-1, 20, 21-3, 25, 27, 29, 34, 35, 39-1, 39-3
	matig, er moet nog veel verbeterd worden	3c, 5, 13, 14-1, 15, 16, 19-234, 22, 36-2, 37
	slecht, er moet nog van de grond komen	
voor de bovenleerplichtige leerlingen	uitstekend	
	goed, maar kan op onderdelen beter,	3a, 12-3, 14-1, 16, 25, 27, 39-1
	matig, er moet nog veel verbeterd worden	3b, 6, 7, 9, 11, 12-1, 13, 14-2, 15, 18, 19-1, 20, 21-3, 22, 29, 34, 35, 39-3
	slecht, er moet nog van de grond komen	3c, 5, 19-234, 36-2, 37

de beoordeling van de good practice in de regio op het terrein van voortijdig schoolverlaten

beoordelingscategorieën	beoordelingsitems	RMC regio's
op het terrein van de waarneming van dreigende of feitelijke uitval van leerlingen	we hebben op diverse onderdelen prima voorbeelden	3a, 11, 14-1, 14-2, 16, 19-1, 21-3, 27, 34, 39-1
	we hebben uitstekende plannen	3a, 3b, 3c, 6, 13, 14-2, 27, 29, 35, 36-2
	we zijn wel goed gevorderd, maar het kan nog wel beter	3a, 3b, 5, 7, 9, 12-1, 12-3, 15, 18, 20, 22, 25, 37, 39-3
	we zijn er nog niet echt tevreden over	3c, 13
op het terrein van de melding van uitvallers	we hebben op diverse onderdelen prima voorbeelden	3a, 6, 19-1, 27, 29, 35, 39-1
	we hebben uitstekende plannen	3a, 3b, 3c, 13
	we zijn wel goed gevorderd, maar het kan nog wel beter	3a, 3b, 3c, 5, 7, 9, 11, 12-1, 12-3, 14-1, 14-2, 15, 16, 20, 21-3, 22, 25, 34, 36-2, 37, 39-3
	we zijn er nog niet echt tevreden over	3b, 3c, 13, 18
op het terrein van de diagnostiek ten behoeve van het herplaatsingstraject	we hebben op diverse onderdelen prima voorbeelden	3a, 5, 11, 12-3, 14-2, 16, 19-1, 25, 34, 36-2, 39-1
	we hebben uitstekende plannen	3a, 3b, 7, 13, 14-2, 35
	we zijn wel goed gevorderd, maar	3a, 3b, 6, 9, 12-1, 13, 14-1, 14-2,

	het kan nog wel beter	18, 20, 21-3, 22, 27, 29, 37, 39-3
	we zijn er nog niet echt tevreden over	3c, 15
op het terrein van de te ondernemen acties voor herplaatsing	we hebben op diverse onderdelen prima voorbeelden	3a, 5, 11, 12-3, 16, 19-1, 22, 25, 27, 34, 35, 36-2, 39-1
	we hebben uitstekende plannen	3a, 3b, 7, 9
	we zijn wel goed gevorderd, maar het kan nog wel beter	3a, 3b, 6, 12-1, 13, 14-1, 14-2, 15, 18, 20, 21-3, 29, 37, 39-3
	we zijn er nog niet echt tevreden over	3c, 39-3

3.2.1. Overzicht van de genoemde good practice

regio 3	Gemeente Groningen	Samenwerkingsverbanden Hier worden risico jongeren begeleid bij de overstap naar het mbo
		Jongerenloket Samenwerking tussen Onderwijs, Arbeidsvoorziening, Sociale dienst, Weerwerk en Zorg
		Zorgnetwerken VSV Hier worden risico jongeren preventief geholpen door zorgnetwerk op school/instelling
		Sluitende registratie Door inbedding van een goed registratie/informatie-systeem regio breed op basis van een regionaal informatie-/automatiseringsplan
	Gem Hoogezand-Sappemeer	Opzetten van een jeugdmonitor voor jongeren tot 23 jaar
regio 6	regio De Friese Wouden	(dreigende) vsv 'ers worden ter observatie geplaatst op de Sluisgroep
regio 7	Centrale Opvang voortijdige schoolverlaters	Leerlingen blijven gedurende de CO-periode ingeschreven staan op school van herkomst; diagnostiek op CO; relatief korte periode op CO waarna terugplaatsing in onderwijs cq. ander traject ; goed samenwerkingsverband tussen scholen VO en Jeugdzorg Drenthe
regio 8	Samenwerkingsverband VO/SVO Zuidoost Drenthe	Eerste opvang VSV (onder verantwoordelijkheid van het gezamenlijke OPDC i.o.) met directe relaties naar Hulpvoorzieningen als ZMOK, daghulpcentrum Jeugdhulpverlening, Bureau de Toegang, ROC Pasvorm, RMC.
regio 10	Gemeente Zwolle	Preventieteams voortgezet onderwijs, OPDC met de time-out voorziening, Trajectbureau van Onderwijsgroep De Landstede, ATC Deltion College, DTC-min en DTC-meerderjarigen, VSO -scholenoverleg
	Gemeente Kampen	Time-out project, Practon, arbeidstraining voor de VSO doelgroep, Kogge; arbeidstraining in de Scheepsbouw, Project rondom Vervangende leerplicht,
	Gemeente Steenwijk	Het Kans model (netwerkstructuur), time-out voorziening
	Gemeente Hardenberg	Het Kans overleg (netwerkstructuur)
regio 11	ROC Aventus Apeldoorn	Trajectbureau en programma MetroC.
	Suringarschool Eefde	Trajectklassen op 3 scholen voor VO in Apeldoorn en op scholen voor VO in Deventer
	Onderwijs Service Centrum Apeldoorn	Samenwerkingsproject tussen alle scholen voor VO en SVO t.b.v. opvang risicoleerlingen
regio 12-1	Het Stedelijk Lyceum	Uitgebreide zorgstructuur met mentoren, leerlingbegeleiders, schoolcounselors/maatschappelijk werkers, schoolpsycholoog
	ROC – Oost Nederland	Servicecentra op de verschillende vestigingen, assessment-trajecten en trajectklassen, Centrum voor Beroeporiëntatie en Beroepsoefening (per 1 oktober jl onderdeel van ROC)

		voor o.a. opvang vsv-ers en reïntegratiemarkt/CWI met als doel instroom in de beroepsopleidingen
regio 12-3	Gemeente Almelo	Commissie Toetsing en Doorverwijzing
	Gemeente Almelo	Trajectbegeleider en leerplichtambtenaar actief in zorgteams
	O.M.	sanctiebeleid i.o. met Halt en Officier van Justitie
regio 13	De Horizon van GSJ Lindenhout	Schoolverlatersproject voor jongeren met meervoudige problematiek. Door samenwerking tussen voortgezet onderwijs en jeugdhulpverlening wordt deze jongeren een gestructureerde dagopvang aangeboden waarin d.m.v. het versterken van o.a. de sociale vaardigheden in maximaal 40 weken terugkeer naar school of andere vormen van onderwijs mogelijk wordt.
	Stichting Samenwerkingsverband Zorg Voortgezet Onderwijs Doetinchem en omstreken	Deze stichting heeft t.b.v. de scholen een zorgunit opgericht waarin gestreefd wordt naar een combinatie van time-out voorziening en OPDC.
	Projecten samenwerking VO/jeugdzorg Doetinchem en omstreken	Consultatieteams op alle scholen voor voortgezet onderwijs in Doetinchem en omstreken, waarin naast de zorgcoördinator van de school ook jeugdzorg, jeugdhulpverlening, schoolarts en de leerplichtambtenaar participeren. Dit project krijgt navolging in de Oost-Achterhoek.
regio 14-1	Team voortijdig schoolverlaten	registratie en trajectbegeleiding uitvallers ROC's
	Pasvorm	opvang, scholing, vorming van risicogroepen binnen BVE
	Centrale Opvang	schooluitvallersproject: samenwerking jeugdzorg, leerlingzaken, onderwijs
	afdeling leerlingzaken gemeente Arnhem	preventieve inzet leerlingconsulenten op alle scholen v.o. in Arnhem
	SOS-project	time-out project voor leerplichtige uitvallers
	Vinger aan de Pols	zorgteams op de 4 vmbo scholen in Arnhem plus schoolmaatschappelijk werk
regio 14-2	Gemeente Nijmegen	Afdeling leerplicht
	ROC Nijmegen	Rotonde project
regio 15	Lingecollege	Binnen het Lingecollege wordt actief de zorgstructuur ingebed over de hele breedte van de school van praktijkonderwijs tot en met V.W.O.
regio 18	sg. Meergronden	interne leerlingenzorg / overleg in ZorgAdviesTeam met externen (o.a. leerplicht, jeugdpsychiatrie, jeugdhulpverlening), waardoor centraal binnen school vroegtijdig problemen met leerlingen worden gesignaleerd en besproken met externe deskundigen
regio 20	Regionaal Bureau Leerlingzaken	leerplicht en RMC geïntegreerd voor 12 gemeenten: de hele regio in één bureau
regio 21-3	ROC Zaanstr/W'land	Melding vsv-ers
regio 25	RBO	Diagnostisering en herplaatsing (totale aanpak) niet-leerplichtigen en partieel leerplichtigen. Hoge successcore in herplaatsing van uitvallers die bij ons worden gemeld.
regio 27	ID College Gouda en ID College Alphen a/d Rijn	trajectbegeleiding afstemmen doorstroom vo-mbo afstemmen doorstroom min niveau 1 naar mbo
	gemeente Gouda	registratie vsv afstemmen doorstroom arbeidsmarkt
regio 29	Albeda College (ROC)	Trajectbureau (begeleiding en verwijzing) en leerlingenregistratie
	ROC Zadkine	Mentoraat van leerlingen
	RMC-registratie DSO	Pilots elektronische uitwisseling ROC's via IB-groep
	Steunpunt Nieuwe Waterweg	plaatsingsoverleg
	RMC Spijkenisse	Subregionaal overleg gemeentelijke leerplichtambtenaren
regio 34	Breda	Adviescommissie leerplicht&vsv;

		Trajectbegeleidingsorganisatie
		Transit; nieuwe applicatie leerplicht/vsv administratie Civision
	Moerdijk	Meer overleg over risicojongeren
	Bergen op Zoom	SCRIEM benadering (samenhang/ samenwerking criminaliteit
		in relatie tot integratie van etnische minderheden)
	Roosendaal	Commissie Regionale leerlingenzorg; time out en break out en organisatie leerplicht/vsv
regio 35	Gemeente Tilburg in samenwerking met verschillende partijen	Coördinatiepunt Risico Jongeren; waarneming dreigende of feitelijke uitval leerlingen
	Frater van Gemert school Tilburg	Expertise centra; diagnostiek
	MBC Tilburg	Transparant maken registratiesystemen; melding uitvallers
	Gemeente Tilburg	Proefplaatsingen op scholen; acties voor herplaatsing
	MBC economie / groen & Cobbenhage College Tilburg	Brede school ontwikkeling
	BAVA ROC Tilburg	Cursus basisvaardigheden
regio 36-2	Uitzendbureaus, VMBO-scholen en ROC de Leijgraaf in Oss, Uden en Veghel	Back up voor risicoleerlingen: 4 dagen werken en 1 dag scholing
regio 37	Gemeente Helmond en regio	1-loket leerlingzaken (LPL, RMC en PCL)
regio 39-1		De acht gemeenten van subregio Heerlen met in totaal 270.000 inwoners (met subregio Maastricht en subregio Sittard-Geleen de RMC-regio 39 vormend), hebben op basis van een gezamenlijk vastgesteld Plan van Aanpak Voortijdig Schoolverlaten vanaf 1 april 2000 gewerkt aan het organiseren van een sluitende aanpak voortijdig schoolverlaten. Hiertoe is een Bureau Voortijdig Schoolverlaten Parkstad Limburg opgericht waarin voor de acht gemeenten een aantal taakopdrachten centraal is ondergebracht. Het betreft hier: <ul style="list-style-type: none"> o de centrale leerplicht- en leerlingenadministratie; o leerplicht en intermediaire trajectbegeleiding en o Regionale Meld- en Coördinatiefunctie.
regio 39-3	ROC Leeuwenborgh opleidingen Maastricht	leerwerkcentrum: praktijkwerkplaats (persoonlijke begeleiding, maatwerk)
	PCL vo/vso	bovenschools zorgloket t.b.v. samenwerkingsverband vo/vso (bereikbaar via Trajectumcollege Maastricht)

3.2. De uitkomsten van het onderzoek naar de onderdelen van het registratieproces

In dit deel van de vragenlijst konden de respondenten aangeven over welke onderdelen zij zeer tevreden zijn en die ook de moeite waard zijn voor andere regio's om er kennis van te nemen. Er kon worden gescoord op een aantal beoordelingscategorieën op het terrein van de melding, inhoud van registratie, interne organisatie van de registratie, de randvoorwaarden bij de registratie.

De uitkomsten hiervan zijn als volgt:

beoordelingscategorieën	beoordelingsitems	RMC regio's die hierover zeer tevreden zijn
<i>de melding</i>	de interne signalering van verzuim en uitval op vo scholen	11, 12-3, 19-1, 20, 22, 27, 35
	de interne signalering van verzuim en uitval door het ROC	11, 14-1, 27, 29
	de snelheid van meldingen van vsv-ers door scholen vo	19-1, 39-1
	de volledigheid van de meldingen van vsv-ers door vo-scholen	3, 12-1, 12-3, 19-1, 27, 35, 39-1
	de snelheid van meldingen van vsv-ers door het ROC	12-1, 22, 27
	de volledigheid van de meldingen van vsv-ers door het ROC	12-1, 14-1, 22, 27
	de transparantie van het vsv-meldpunt	9, 12-3, 14-1, 19-1, 27, 39-1
	onmiddellijke bereikbaarheid van het vsv-meldpunt	3, 6, 7, 11, 12-1, 12-3, 14-1, 15, 16, 19-1, 20, 25, 27, 34, 39-1, 39-3
	bekendheid van het vsv-meldpunt bij de meldende partijen	6, 12-1, 12-3, 14-1, 16, 19-1, 20, 25, 27, 39-1, 39-3
	bekendheid van de meldingseisen bij de meldende scholen	6, 16, 19-1, 27, 35, 39-1
	meldingen van scholen over in- en uitschrijvingen aan het begin en aan het einde van het schooljaar	9, 19-1, 21-3, 27, 35, 39-1
	controle op snelheid en volledigheid van de melding	3, 14-1, 19-1, 39-1
	doorkoppeling door het meldpunt van gegevens naar de actoren in de diagnose/aanpak	3, 6, 11, 12-1, 16, 19-1, 20, 34, 39-1
	melding door de betreffende actoren aan het meldpunt van de resultaten van de vsv-aanpak	3, 12-1, 19-1, 39-1
	terugkoppeling van resultaten door het meldpunt aan de melder	12-3, 13, 19-1, 27, 39-1
<i>de inhoud van de registratie</i>	registratie van alle leerplichtige leerlingen	3, 7, 9, 11, 12-1, 12-3, 14-2, 16, 18, 19-1, 20, 21-3, 27, 34, 35, 39-1
	registratie van alle bovenleerplichtige leerlingen	3, 12-1, 14-1, 15, 16, 20, 27, 39-1
	registratie van alle voortijdige schoolverlaters	3, 12-1, 12-3, 16, 19-1, 20, 22, 27, 39-1
	registratie van overige gewenste gegevens over de leerplichtige leerlingen	3, 12-1, 12-3, 14-1, 19-1, 20, 27, 39-1
	registratie van overige gewenste gegevens over de bovenleerplichtige leerlingen	3, 19-1, 20, 39-1
	registratie van de overige gewenste gegevens over de voortijdige schoolverlater	3, 12-3, 19-1, 20, 22, 34, 39-1
	registratie van de vsv-aanpak van de voortijdige schoolverlater	3, 6, 11, 12-3, 19-1, 20, 22, 27, 36-2, 39-1
	registratie van de resultaten van de vsv-aanpak	3, 6, 11, 12-3, 14-1, 19-1, 20, 22, 27, 36-2, 39-1
<i>de interne organisatie</i>	het werkproces van melding naar registratie	3, 6, 7, 9, 12-3, 13, 14-1, 14-2, 15, 16, 20, 21-3, 27, 35, 39-1

	het werkproces voor de realisatie van de registratie	3, 14-1, 16, 20, 27, 39-1
	aanwezigheid geschikt registratiesysteem	3, 6, 12-1, 12-3, 16, 20, 22, 27, 34, 39-1
	de geschiktheid van het registratiesysteem voor het produceren van informatie ten behoeve van diagnose/aanpak	3, 6, 16, 22, 27, 34, 39-1
	de geschiktheid van het registratiesysteem voor het produceren van beleidsinformatie	3, 6, 14-1, 15, 16, 22, 27, 34, 39-1
<i>de randvoorwaarden</i>	aanwezigheid voldoende personeel	6, 9, 12-3, 13, 14-1, 19-1, 27, 35, 39-1
	beschikbaarheid financiële middelen	9, 11, 13, 14-1, 16, 19-1, 20, 27, 29, 35, 39-1
	beschikbaarheid professionele (interne of externe) ondersteuning	3, 6, 7, 12-3, 13, 14-1, 16, 19-1, 25, 27, 35, 39-1
	bestuurlijk/politieke draagvlak	3, 6, 9, 12-3, 13, 14-1, 15, 16, 18, 19-1, 20, 21-3, 22, 25, 27, 35, 39-1
	draagvlak bij scholen	3, 9, 12-1, 13, 14-1, 16, 18, 19-1, 20, 22, 25, 27, 34, 35, 39-1
	draagvlak bij uitvoerende instanties op het terrein van vsv	3, 6, 9, 12-1, 12-3, 13, 14-1, 16, 19-1, 20, 25, 34, 35, 39-1
	we zijn er nog niet echt tevreden over	3c, 39-3

3.3. Overzicht van de genoemde good practice

regio 3	<i>op het terrein van de melding</i>	Bekendheid bij onderwijsinstellingen door afspraken en schoolbezoeken. Inbedding van trajectbegeleiding op subregionaal niveau. Samenwerking met "Compaz" t.b.v diepte onderzoeken. VSV-intake overleg orgaan tussen zorg en onderwijs.
	<i>op het terrein van de inhoud van de registratie</i>	Door gebruik te maken van een informatie-systeem in plaats van een registratie-systeem kan men beter inzicht hebben in de materie. Hierdoor kan het beleid beter geïnformeerd worden De intentie van regio-gemeenten om eenzelfde systeem aan te schaffen.
	<i>op het terrein van de interne organisatie</i>	Werkprocessen zijn aanwezig of worden op dit moment door een bureau ontwikkeld
	<i>op het terrein van de randvoorwaarden</i>	Politieke draagvlak is breed aanwezig zie het voorbeeld van het jongerenloket; Daarnaast zijn er plannen ontwikkeld t.b.v. VSV-aanpak en een regionaal RMC plan van aanpak
regio 6	<i>op het terrein van de melding</i>	iedere ochtend bereikbaarheid telefonisch meldpunt
	<i>op het terrein van de inhoud van de registratie</i>	administratie RMC is op de hoogte van benodigde gegevens vsv'er
	<i>op het terrein van de interne organisatie</i>	nieuw systeem leerplichtadministratie /RMC. Koppeling en toegankelijkheid van gegevens
	<i>op het terrein van de randvoorwaarden</i>	binnenkort uitbreiding fte's voor doelgroep 17-23 jr
regio 7	<i>op het terrein van de melding</i>	Snelle actie van na melding
	<i>op het terrein van de inhoud van de registratie</i>	m.n. actief bij partieel leerplichtigen
	<i>op het terrein van de interne organisatie</i>	Korte lijnen
	<i>op het terrein van de randvoorwaarden</i>	Externe expertise van Compaz; veel aandacht voor voorkomen van uitval
regio 8	<i>op het terrein van de randvoorwaarden</i>	Voor genoemde eerste opvang VSV
regio 10	<i>op het terrein van de melding</i>	Standaardformulier, folder RMC

	<i>op het terrein van de interne organisatie</i>	Nieuw registratiesysteem, inzet applicatiebeheerder
	<i>op het terrein van de randvoorwaarden</i>	Aanstellen van een applicatiebeheerder, uitbreiding leerplicht en RMC, nieuwe afspraken met de regiogemeenten over melding en registratie
regio 11	<i>op het terrein van de melding</i>	E.e.a. is absoluut niet sluitend, maar de melding verloopt steeds beter en alles wat wordt gemeld, wordt opgepakt
	<i>op het terrein van de inhoud van de registratie</i>	Er is (nog) geen VSV-monitor, de registratie is dus niet sluitend, maar er wordt wel van iedere in beeld zijnde vsv-er een dossier bijgehouden.
	<i>op het terrein van de interne organisatie</i>	
	<i>op het terrein van de randvoorwaarden</i>	Een deel van de extra RMC-middelen vanaf 2001 wordt ingezet voor een vsv registratiesysteem.
regio 12-1	<i>op het terrein van de melding</i>	Snelheid en volledigheid van de meldingen door de scholen verdient nog enige verbetering.
	<i>op het terrein van de inhoud van de registratie</i>	Inhoud van de registratie moet nog verder uitgewerkt en uitgebouwd worden
	<i>op het terrein van de interne organisatie</i>	Er wordt op dit moment “driftig” gesleuteld aan de interne organisatie en daarmee dus ook aan de randvoorwaarden.
regio 12-3	<i>op het terrein van de melding</i>	uniforme procedure
	<i>op het terrein van de inhoud van de registratie</i>	goed systeem pilot Roccade
	<i>op het terrein van de interne organisatie</i>	CTD preventief voldoende personeel leerplicht
	<i>op het terrein van de randvoorwaarden</i>	diversiteit aan projecten en specialisten
regio 13	<i>op het terrein van de melding</i>	Resultaten worden volgens een beschreven protocol door het RMC altijd teruggemeld aan de melder
	<i>op het terrein van de interne organisatie</i>	het werkproces van melding naar registratie is goed beschreven in een protocol en bekend bij alle partijen
	<i>op het terrein van de randvoorwaarden</i>	alle randvoorwaarden zijn aanwezig om binnen afzienbare tijd een sluitende registratie van 12 tot 23 jarige voortijdig schoolverlaters te kunnen realiseren.
regio 14-1	<i>op het terrein van de melding, de inhoud van de registratie, de interne organisatie, de randvoorwaarden</i>	Team voortijdig schoolverlaten. Multidisciplinair team voor uitvallers uit 4 ROC's in RMC regio Arnhem
regio 14-2	<i>op het terrein van de melding</i>	VO en ROC melden steeds beter
	<i>op het terrein van de inhoud van de registratie</i>	Leerplichtsysteem is goed op orde
regio 15	<i>op het terrein van de melding</i>	Het R.M.C. is gehuisvest binnen het Intergemeentelijk Orgaan Rivierenland dat 5 dagen per week bereikbaar is voor meldingen. 4 dagen per week zijn wij ook voor vragen en informatie bereikbaar. Wij zijn ook per e-mail te bereiken en organisaties mogen dus per E-mail aan ons gaan melden. Het ROC Rivierenland zal hier waarschijnlijk ook toe overgaan.
	<i>op het terrein van de inhoud van de registratie</i>	Voor de registratie van bovenleerplichtigen zijn wij een eigen systeem aan het invoeren dat niet gekoppeld is aan een van de bevolkingsregistraties of schoolregistraties. Dat leverde teveel praktische problemen op. Ons eigen systeem, dan net is ingevoerd, lijkt uitstekend te werken.

	<i>op het terrein van de interne organisatie</i>	Het nieuwe systeem levert onmiddellijk informatie aan die wij erin hebben gestopt. Geen informatie over nationaliteit bijv. omdat die over het algemeen niet door scholen wordt geleverd, maar er zijn geen ingewikkelde handelingen nodig om snel te weten wat je weten wilt. Verder is onze interne organisatie heel efficiënt. Er werken 4 mensen voor het R.M.C.. De lijnen zijn zeer kort. Er zijn 3 geïnstitutionaliseerde overleggen. 1 tussen RMC coördinator en trajectbegeleider bovenleerplichtigen: wekelijks om alle cases door te praten; 1 beleidsoverleg dat 2 wekelijks plaatsvindt tussen de 4 medewerkers en 1 stuurgroepoverleg met wethouders en beleidsambtenaren en de 4 R.M.C. medewerkers dat 2-maandelijks plaatsvindt. Tussendoor weet iedereen elkaar (zeker op het terrein van de uitvoering) voortdurend te vinden.
	<i>op het terrein van de randvoorwaarden</i>	Door de samenstelling van de stuurgroep (wethouders onderwijs en beleidsmedewerkers onderwijs uit het hele Rivierenlandgebied) heeft het R.M.C. ruim fiat om haar werk te kunnen doen.
regio 18	<i>op het terrein van de inhoud van de registratie</i>	gemeentelijke leerplicht/leerlingenregistratie
	<i>op het terrein van de randvoorwaarden</i>	vanwege reeds lang bestaand bestuurlijk overleg alsmede intensieve contacten met scholen, is het draagvlak ter voorkoming vsv belangrijk item geworden en gebleven
regio 19	<i>op het terrein van de melding</i>	documenten waarin deze zaken zijn beschreven, zijn reeds in bezit van Sardes. O.a. Jaarverslag Leerplicht, handleiding Leerplicht, VO-Roc procedure, RMC-rapportage
regio 20	<i>op het terrein van de melding</i>	één adres voor alle instellingen
	<i>op het terrein van de inhoud van de registratie</i>	een op maat gemaakt systeem
	<i>op het terrein van de interne organisatie</i>	in de praktijk ontwikkeld
	<i>op het terrein van de randvoorwaarden</i>	gemeenschappelijke regeling (RBL is in elke consultatie- en signaleringsoverleg van de partij)
regio 21-3	<i>op het terrein van de melding</i>	Volledigheid gegevens
	<i>op het terrein van de interne organisatie</i>	Het komt in de steigers
	<i>op het terrein van de randvoorwaarden</i>	Men onderkent het nut en is bereid te investeren
regio 22	<i>op het terrein van de melding</i>	De afspraken met de ROC liggen nu vast en leiden tot maandelijkse melding van alle vsv's van de regio
	<i>op het terrein van de inhoud van de registratie</i>	Afstemming melding - advisering - doorverwijzing en trajectbegeleiding
	<i>op het terrein van de interne organisatie</i>	Eigen databasesysteem waarin alle informatie kan worden opgeslagen en geselecteerd
	<i>op het terrein van de randvoorwaarden</i>	Samenwerking gemeenten, scholen en jeugdhulpverlening in plan van aanpak
regio 25	<i>op het terrein van de melding</i>	Het RMC reageert direct op meldingen, roept cursisten op (licht ze desnoods "van het bed" en herplaatst cursisten in een passend traject.
	<i>op het terrein van de randvoorwaarden</i>	Breed draagvlak in de regio
regio 27	<i>op het terrein van de melding</i>	sluitende registratie
	<i>op het terrein van de inhoud van de registratie</i>	veel inhoudelijke informatie
	<i>op het terrein van de interne organisatie</i>	werkinstructie-structuur

regio 29	<i>op het terrein van de melding</i>	Pilots elektronische uitwisseling
	<i>op het terrein van de interne organisatie</i>	Binnenkort verschijnt 0-meting VSV (monitor) Rotterdam
	<i>op het terrein van de randvoorwaarden</i>	Hoge inzet van eigen gemeentelijke, GSB- en GOA-middelen in schoolgebonden projecten
regio 34	<i>op het terrein van de inhoud van de registratie</i>	Nieuwe applicatie Civision van Pink/Rocade
	<i>op het terrein van de interne organisatie</i>	Voorbeelden van Vangnet vsv in de regio
regio 35	<i>op het terrein van de melding</i>	Duidelijk meldingsprotocol
	<i>op het terrein van de inhoud van de registratie</i>	Nieuw leerplichtadministratiesysteem
	<i>op het terrein van de interne organisatie</i>	Duidelijke richtlijnen werkproces
	<i>op het terrein van de randvoorwaarden</i>	Goede samenwerking met verschillende partijen
regio 37	<i>op het terrein van de interne organisatie</i>	Opmerking RMC : v.w.b. de registratie en interne organisatie loopt een traject voor aanschaf van een nieuw leerplicht /RMC leerlingadministratiesysteem. Keuze wordt gemaakt in december. Implementatie komend jaar. Naar aanleiding hiervan en de RMC wetgeving vinden de nodige veranderingen plaats: aanpak, personeel, interne organisatie en meldprotocol
regio 39-1	<i>op het terrein van de melding, de inhoud van de registratie, de interne organisatie, de randvoorwaarden</i>	Het Bureau VSV

3.4. Conclusies uit het vooronderzoek en selectie van de casussen.

Uit de voorgaande paragrafen kan worden vastgesteld dat de RMC functie veel verbetering behoeft voor de bovenleerplichtige leerlingen. Het merendeel van de regio's is van oordeel dat het maar matig werkt en er nog veel verbeterd moet worden. De leerplichtfunctie krijgt in twee regio's het predikaat van uitstekend functioneren. Veel regio's vinden dat de functie weliswaar goed wordt uitgevoerd maar op onderdelen beter kan.

Een beperkt aantal regio's heeft in het vooronderzoek aangegeven over prima voorbeelden te beschikken op het terrein van waarneming van dreigende of feitelijke uitval van leerlingen en op het terrein van de melding van uitvallers. Uit de nadere bevraging van good practice op onderdelen van het registratieproces blijkt dat geen enkele regio zeer tevreden is over alle aspecten van de registratie, maar wel dat zes regio's op meer dan 80% van de registratie-onderdelen toch zodanig werkt dat zij menen dat het voor andere regio's zeker de moeite waard is om hiervan kennis te nemen. Zij zijn geselecteerd als te beschrijven casus in deze quick scan studie. De cases zijn met elkaar dekkend voor alle componenten waaruit een goede registratiewerkwijze bestaat. De geselecteerde cases zijn afkomstig uit heel verschillende RMC regio's: er zijn voorbeelden uit de grootstedelijke gebieden als de meer landelijke gebieden. Het zijn: Groningen stad, Utrecht stad, Arnhem, Nijmegen, Gouda en Parkstad Limburg. Nijmegen heeft te kennen gegeven wegens tijdgebrek niet aan de casusbeschrijving mee te kunnen werken.

Uit het vooronderzoek blijkt voorts dat elke regio wel een of meer specifieke registratie-onderdelen heeft die heel goed functioneren. We hebben hieruit twee regio's gekozen die opvallen door innovatieve werkwijzen en beschouwd kunnen worden als voorlopers op dat terrein. Het zijn Tilburg en Rotterdam.

4. De inhoudelijke beschrijving van de casussen

4.1. Bureau Voortijdig Schoolverlaten van Parkstad Limburg i.o.: een sluitende registratie kan niet zonder een goede aanpak

In het Plan van Uitvoering van het Bureau Voortijdig Schoolverlaten Parkstad Limburg is de opdracht en werkwijze van het bureau uitvoerig beschreven. Het bureau heeft als doelstelling een fundamentele/sluitende aanpak van het probleem voortijdig schoolverlaten voor (risico)jongeren in Parkstad Limburg te realiseren en door deze aanpak het voortijdig schoolverlaten in Parkstad Limburg te minimaliseren. Het terugdringen van voortijdig schoolverlaten bij jongeren tot 23 jaar gebeurt door intermediaire trajectbegeleiding van (potentiële) voortijdige schoolverlaters, ondersteunen van het onderwijsveld bij het uitzetten, toeleiden en monitoren van concrete (alternatieve) resultaatgerichte individuele onderwijs-, arbeids-, of duale trajecten voor (potentiële) voortijdige schoolverlaters.

Het binnen de kaders van de leerplichtwet uitoefenen van het toezicht op de naleving van de leerplichtwet voor volledig leerplichtige en partieel leerplichtige jongeren is een voorwaarde voor jongeren tot het behalen van minimaal een startkwalificatie en het voorkomen of remediëren van voortijdig schoolverlaten. Deze taakopdracht van het regionaal opererend zorgteam wordt vanuit het Bureau centraal aangestuurd. In dit zorgteam werken leerplichtambtenaren en intermediaire trajectbegeleiders samen aan hun opdracht in het kader van de sluitende aanpak. De werkwijze vindt regionaal op één eenduidige manier plaats.

Het Bureau VSV is inmiddels volledig operationeel. Dat wil zeggen dat een sluitende administratie en registratie van leerlingen van 0-23 jaar gerealiseerd is en dat alle meldingen in het kader van de uitoefening van leerplichtfunctie en RMC-taakopdracht centraal binnen het Bureau verwerkt worden.

Met alle onderwijsinstellingen in de regio zijn afspraken gemaakt over de aanlevering en uitwisseling van gegevens. 60.000 records zijn in het systeem opgenomen, de schoolloopbaan van leerlingen wordt bijgehouden alsook de door het Bureau gepleegde interventies.

Naast genoemde taakopdrachten zijn twee extra opdrachten bij het Bureau ondergebracht. De eerste betreft de pilot Loopbaanadviseurs van het ministerie van OC en W, de tweede het project Intermediaire Jeugdhulpverlening dat samen met de Bureaus Jeugdzorg/Jeugdhulpverlening wordt uitgevoerd. Financier van dit laatste project is de provincie Limburg.

4.1.1. De kenmerken van het systeem van melden

In het quick scan onderzoek meldde het bureau dat het met de werking van het registratiesysteem op veel punten goed is gesteld. Men is zeer tevreden over:

- . snelheid van de meldingen door de vo-scholen
- . volledigheid van de meldingen door de vo-scholen
- . de transparantie van het vsv-meldpunt
- . de onmiddellijke breikbaarheid van het vsv-meldpunt
- . de bekendheid van het vsv-meldpunt bij de meldende partijen
- . bekendheid van de meldingseisen bij de meldende scholen
- . meldingen van scholen over in- en uitschrijvingen aan begin en einde schooljaar
- . controle op snelheid en volledigheid van de melding
- . doorkoppeling door het meldpunt van gegevens naar de actoren in de diagnose/aanpak
- . melding door de betreffende actoren aan het meldpunt van de resultaten van de vsv-aanpak
- . terugkoppeling van resultaten door het meldpunt aan de melder

De wijze van melden is beschreven in een meldprocedure. De meldprocedure bevat diverse informatieblokken, zoals: de werkwijze van het bureau, de wettelijke kaders voor het melden (de wettelijke omschrijving van volledige en partiële leerplicht en van het begrip voortijdige schoolverlater, evenals de wettelijke omschrijving van geoorloofd onwettig verzuim, de meldplicht hiervan en de wettelijke termijnen.), de meldprocedure aan het bureau (meldmomenten van groepsgegevens en individuele gegevens, de gevraagde gegevens van de individuele leerling en van de onderwijsinstelling), de meldplicht van andere (intermediaire) partijen en de verwerking van de gegevens door het Bureau. Onderdeel van de meldprocedure zijn meldformulieren voor ongeoorloofd verzuim, tussentijdse in- en uitstroom en preventieve melding van voortijdige schoolverlaters.

De ervaringen met de werkwijze van het bureau zijn positief. Op de scholen merkt men dat de melding sluitender wordt. Scholen gaan daardoor het nut inzien van de registratie en zijn zelf nu eerder geneigd om te zeggen: ik heb iets ontdekt, ik ben hier mee bezig. Het bureau eist het zelf ook: er is een verwijdering op deze school van deze leerling, maar ik zie hier niks in mijn computer staan over deze leerling. De sluitende registratie heeft als gevolg dat men elkaar beter gaat informeren. Het bureau ziet met het registratiesysteem of op een school steeds veel leerlingen uitvallen, zodat men gemakkelijker de problemen boven tafel krijgt. De registratie-informatie leert de school ook iets over zijn gevoerde beleid. Scholen schrikken zelf ook van bepaalde resultaten uit de

registratiegegevens. Voorbeeld: met behulp van de registratie is een lijst gemaakt van jongeren in alternatieve trajecten. Men heeft deze meegenomen naar de betreffende school. De reactie van de school was: dat mag niet kunnen. Ik wil die lijst van jullie hebben (deze spiegel), dan kan ik die in mijn eigen organisatie laten zien om er intern iets aan te gaan doen.

Een voordeel van het regionaal werken is dat op een school in een keer bijvoorbeeld 80 leerlingen worden besproken. Op die manier ontstaat veel meer een totaal schoolbeeld (dat anders versnipperd was over meer leerplichtambtenaren). Je kunt beter ook terugbellen over de ontbrekende informatie.

Een belangrijke succesfactor is dat zorg, leerplicht en registratie in één bureau bij elkaar zitten. En als een school zijn leerling vergeet uit te schrijven, komt dat toch boven tafel via de inschrijving van de leerling op de andere school. Scholen zien nu dus ook dat er voordelen terugkomen bij sluitende registratie. De school ziet bijvoorbeeld via de registratie de geschiedenis van een leerling en die informatie komt ten dienste van de school. Het levert ook vragen van het bureau aan de school op: hoe zit dat. Ook het feit, dat we weten dat er leerlingen moeten zijn, leidt tot bereidheid van scholen om leerlingen niet meer 'zo maar' te verwijderen.

In het begin was het contact met scholen stroef: de medewerking wordt steeds beter; het vangnet wordt steeds beter, het ontglippen van leerlingen is steeds minder. Scholen merken dat ze een kwalitatief antwoord krijgen.

4.1.2. De inhoud van de registratie

Het bureau vsv heeft gekozen voor een registratie-inhoud die enerzijds beperkt is, en anderzijds zoveel mogelijk gegevens kan leveren over de schoolloopbaan en de zorgloopbaan van de leerling. Registratie-onderwerpen zijn:

- . de registratie van alle leerplichtige leerlingen
- . de registratie van alle bovenleerplichtige leerlingen
- . de registratie van alle voortijdige schoolverlaters
- . registratie van een aantal andere gewenste gegevens over de leerplichtige leerlingen
- . registratie van een aantal andere gewenste gegevens over de bovenleerplichtige leerlingen
- . registratie van een aantal andere gewenste gegevens over de voortijdige schoolverlater
- . registratie van de vsv-aanpak
- . registratie van de resultaten van de vsv-aanpak

De registratiewerkwijze van het bureau heeft een toegevoegde waarde voor alle GBA's van heel Nederland. Door ons bureau zijn we er achter gekomen waar een bepaald gezin woonde. Er zijn contacten van het bureau met IND in Breda en met de vreemdelingendienst. We sporen de leerlingen op via de in- en uitschrijving van de school terwijl ze niet in GBA zitten. In de werkwijze van het bureau is ook aangegeven wie dan vervolgens er achterheen gaat. Een positief gevolg van een goede registratie is dus dat je een detectiepunt hebt. Een ander voorbeeld is het meisje van Nulde. Het feit dat een kind zo lang verdwenen was, had met dit systeem hier niet gekund. Ander voorbeeld: in 3 GBA's was een persoon in onderzoek. Dat zou hier niet kunnen. Wat we overigens niet willen gaan doen is het maken van diepgaande specificaties in het primaire onderwijsproces, zodat we schoolje zouden spelen. Het moet wel blijven bij de kernopdracht van het bureau.

4.1.3. De interne organisatie

Het bureau geeft aan dat de interne organisatie van de registratie op de volgende onderdelen uitstekend

- . het werkproces van melding naar registratie
- . het werkproces voor de realisatie van de registratie
- . de geschiktheid van het registratiesysteem voor het produceren van informatie ten behoeve van diagnose/aanpak
- . de geschiktheid van het registratiesysteem voor het produceren van beleidsinformatie

Onder de stuurgroep, projectgroep en projectleiding functioneert het bureau vsv dat een afdeling 'ondersteuning' heeft (waarin het secretariaat, de applicatiebeheerder en de registratie) en twee intermediaire zorgteam, een intermediair team jeugdhulpverlening en op dit moment ook een intermediair team loopbaanadvisering (de pilot Loopbaanadviseurs). In de registratie werken 4 mensen voor het invoeren van gegevens, er is een applicatiebeheerder en er is een secretariaat van 2 mensen. In een zorgteam werken 4,5 fte. Per team behandelt men 18 zaken per week. Dat zijn leerlingen waar de school op uitgesleuteld is. Ons lukt het vervolgens. We gaan verder uitzoeken of er met de jongere ook datgene gebeurt, wat er mee moet gebeuren. Dat kan omdat aan de code van het registratiesysteem een koppeling komt wat er met de jongere is gebeurd. Wat we dan straks terugzien (door te koppelen aan tijdschrijfsysteem) is, wat precies onze caseload is.

Het bureau is van start gegaan vanuit een gemeenschappelijke visie: daarna zijn veel verschillende taken in één organisatie bijeen gebracht en verschillende werkculturen en dat van 8 gemeenten. Bij de ontwikkeling van de interne organisatie is heel bewust gekozen voor een procesmatige aanpak. De processen zijn steeds beschreven/herschreven en geprotocolleerd. Voor dat men dit gezamenlijk deed had elke leerplichtambtenaar zijn eigen manier van werken. Nu is er veel meer een uniforme manier om bepaalde zaken af te handelen.

Veel dingen zijn goed gegaan. Er is een enorme betrokkenheid geweest van iedereen. Een van de sterke punten van het bureau is dat men over een heel brede expertise beschikt: er zitten mensen uit maatschappelijk werk (onmisbaar) maar ook leerplichtambtenaren. Zij vullen elkaar aan. Dat is ook nodig, omdat de vsv problematiek heel breed is: daarvoor is een gedegen expertise nodig en dat is de kracht van het bureau. Maak je de expertise te smal dan kun je dit werk niet goed doen.

De registratie wordt tweezijdig gevuld: eenmaal per jaar via de in- en uitschrijvingen van leerlingen en wekelijks door invoering van meldingen over bepaalde jongeren. Elke school dient elke inschrijving of uitschrijving evenals een verandering in het opleidingsniveau van een jongere binnen 7 dagen schriftelijk te melden aan het bureau. De meldingen (ook van ouders en jongeren zelf) worden gecodeerd en elke dinsdag ingevoerd. Als een andere medewerker met deze jongere aan de gang gaat kan hij dus direct zien of deze er al in staat, wat er met deze jongeren is gebeurd en welke gegevens erover beschikbaar zijn. In het registratiesysteem wordt zowel de onderwijsloopbaan als de zorgloopbaan van een jongere gevolgd. Men werkt daartoe in de registratie met activiteit- en resultaatcoderingen, probleemindicatiecoderingen en GOA coderingen (bijvoorbeeld woonwagenzorg). Op deze wijze is een kwantitatieve en kwalitatieve monitoring mogelijk en kan het bureau vsv op allerlei onderdelen een overzicht van geboekte resultaten met de jongeren laten zien.

Als de gemelde leerling niet voorkomt in de registratie wordt er gecontroleerd in de desbetreffende GBA applicatie. Bij inschrijving in het GBA wordt de leerling alsnog handmatig ingevoerd in de registratie; komt de leerling niet voor in het GBA, dan wordt deze overgedragen aan de applicatiebeheerder. Als bij nader onderzoek door de applicatiebeheerder blijkt dat de leerling geen vrijwaring van inschrijving in het GBA heeft, wordt een verzoek tot onderzoek bij de betreffende gemeente geplaatst.

Om de registratiefunctie goed te kunnen vervullen, heb je personen in huis nodig die zelf query's kunnen maken. Naar onze ervaring is het heel duur als je dat moet uitbesteden aan de commerciële softwareleverancier. Een andere eis bij de registratie is dat je mensen moet hebben die heel nauwkeurig kunnen werken. Ook moet je niet iedereen in het systeem zelf alles laten doen. Je hebt dus procedures nodig (dat is heel efficiënt, anders kost het heel veel tijd om achter een aantal zaken te komen).

De procedures waar het team registratie mee werkt zijn:

- . de procedure Centraal Meld- en Verzamelpunt van het bureau VSV PSL (deze procedure regelt: de aan te leveren gegevens door de onderwijsinstellingen, de tijdstippen van aanlevering, de wijze van verwerking, bijzondere verwerking van gegevens, het archiefsysteem op twee niveaus (op basis woongemeente en op basis vestigingsplaats onderwijsinstelling) en het jaarlijks bericht aan onderwijsinstellingen),

- . het protocol inzet GBA (waarin aangegeven is: de gegevens die geregistreerd worden, de verwerking van de gegevens, de beveiliging van gegevens, de noodzakelijke GBA gegevens, de tijdstippen van aanlevering van GBA gegevens, de procedure voor het aanvragen van aanvullende GBA gegevens, de inzage in het registratiesysteem van het bureau VSV en in het RMC bestand, de interne afname van GBA gegevens, het gebruikersprotocol);

- . de procedure primaire controle absoluut verzuim en meldplicht onderwijsvoorzieningen (in de procedure zijn de volgende zaken vastgelegd: de initiële vulling van het registratiesysteem, de primaire controle op absoluut verzuim, de maandelijkse controle op absoluut verzuim, de bekostiging van de primaire controle op absoluut verzuim, de invoering van de schoolloopbaan van de jongere in het registratiesysteem n.a.v. de inzet leerplicht, de bewaking en afsluiting van de primaire controle op absoluut verzuim, bericht aan de ouders van vierjarige jongeren)

De basis van het registratiesysteem is het pakket LLA4all. In huis wordt met het pakket creatief omgegaan door er eigen onderdelen bij te bouwen. LLA4all biedt bijvoorbeeld niet de mogelijkheid voor Crebonummers: dat hebben we zelf omgebouwd. Monitoren kan bijvoorbeeld niet door LLA4all, wij kunnen het wel. De RMC functie in LLA4all is beperkt (maar 5 mogelijkheden), maar wij hebben er nu meer. Dat kan alleen maar omdat we hier een applicatiemedewerker hebben. Op de werkplek moet je zo iemand hebben die kan communiceren met de leverancier, zodat je niet afhankelijk bent van elk antwoord dat je bij de leverancier moet inkopen. Je moet kort bij de werkplek zitten en daar bekijken wat je nodig hebt. De applicatie van de leverancier bepaalt bij ons dus niet dwingend de uitvoering. Wij werken precies omgekeerd: wij komen van de gewenste taakuitvoering van het bureau naar de applicatie. Onze vraag aan de applicatiemedewerker is ook steeds: kijk jij binnen jouw pakket wat er moet gebeuren om onze gewenste taakuitvoering mogelijk te laten zijn. Dat heeft ook wel een zeker risico, omdat we langzaam aan steeds verder afraken van het basispakket LLA4all. Wat wij hier doen moet je eigenlijk op landelijk niveau doen.

4.1.4. De randvoorwaarden

Parkstad heeft op de volgende onderdelen uitstekende randvoorwaarden gerealiseerd

- . aanwezigheid voldoende personeel

- . beschikbaarheid financiële middelen
- . beschikbaarheid professionele (interne of externe) ondersteuning
- . bestuurlijk/politiek draagvlak
- . draagvlak bij scholen
- . draagvlak bij uitvoerende instanties op het terrein van vsv

Doel van de bureau-organisatie is om met zo weinig mogelijk middelen zoveel mogelijk realiseren. Het budget voor de specifieke registratietaak is 150.000 jaarlijks plus een piekbelasting. In totaal gaat het om 200.000 gulden.

Bij de financiering van de registratie is gekeken naar het aantal jongeren tussen 0-23 jaar van de 8 deelnemende gemeenten. De kosten zijn verdeeld over de 8 gemeenten op basis van percentage in afzonderlijke gemeenten. Zonder GSB geld en RMC geld zou het bureau niet gerealiseerd zijn. Dat is tegelijk ook een zorg voor de continuïteit van het bureau. Ondanks de externe financiering vindt een aantal buitengemeenten dat hun kosten voor de leerplichtfunctie gestegen zijn (zij deden voor die tijd veel minder en deden veel minder aan leerplichtaanpak). Dat zal een discussie met zich meebrengen bij elke groei die we meemaken. Als we sec kijken naar de registratie worden de kosten gelijkwaardig betaald door 8 gemeenten. Als we kijken naar de totale bureaustkosten (ook de aanpak van vsv) wordt het leeuwendeel bekostigd door gemeente Heerlen. Het bureau werkt nu op status van project: dat moet geconsolideerd en dus ook meerjarig financieel zichtbaar worden.

Nu we de feitelijke positionering van het bureau verder vorm gaan geven, moeten formeel de financiën goed afgekaart gaan worden. Het bureau is gestart vanuit de status van een project met een programma van eisen om een organisatie te vormen. Gekozen is voor een vorm om heel dicht bij de mensen te komen. We moeten nu verder gaan opbouwen naar een structurele voorziening. Een belangrijke zorg naar de toekomst toe is of wij dit als gemeenten financieel kunnen continueren.

Een landelijk vraagstuk in de financiering is, dat sommige regio's bij het terugdringen van voortijdig schoolverlaten op een heel andere schaal kunnen werken. Als dat de maat voor de aanpak zou worden en als die maat beneden het nagestreefde hoogwaardige werkniveau van ons bureau komt te liggen, is dat een grote zorg voor ons. Ook als via de RMC verfijningsmaatregelen worden gekozen, is dat voor ons een zorg. Een vraagstuk bij de start van het bureau kwam van de scholen: waar zijn die zorgleerlingen dan? Het kost heel veel detectie, door een combinatie van alle instrumentaria die we hebben, om ze te vinden. Als straks de financiële middelen ontbreken dan vinden we die zorgleerlingen niet meer. En als er onvoldoende financiële middelen zijn, kan dit bureau niet meer bestaan. Een ander gevaar is: als bepaalde medewerkers weggaan, dan moet je dat op een gelijk hoogwaardig niveau kunnen vervangen. Dat lukt pas als je op een zo hoog mogelijk niveau zegt: zo doen we dat, die middelen zetten we daarvoor vrij.

Voor het realiseren van draagvlak zijn korte lijnen onmisbaar. Daarvoor is heel wat praatwerk op scholen nodig geweest. En gemeenten moeten inzien dat het bouwen van sluitende registratie onmisbaar is voor sluitende zorg. Dat biedt de wisselwerking voor verdergaande registratie. Een gevaar daaraan is, dat men teveel wil gaan registreren met alle consequenties van dien. Vandaar dat we goed zijn gaan kijken: is deze vraag een taak van het bureau of van de school.

Om als bureau te kunnen slagen moet de gemeente vanuit de kernopdracht van de leerplichtwet en de RMC zijn eigen verantwoordelijkheid kwalitatief goed inrichten vooraleer men naar het onderwijsveld gaat. We vragen als bureau aan het onderwijsveld om hun aanpak van voortijdig schoolverlaten beter af te stemmen. Dat kunnen we vragen, omdat de gemeente door de gekozen opzet en taakinhoud van dit bureau ook op deze wijze naar het onderwijsveld kan kijken.

4.2. Gemeente Tilburg: zelf bouwen biedt meer mogelijkheden voor minder geld

Men heeft lang gewerkt met een leerplichtadministratiesysteem van een commercieel bedrijf. Dat was gebruikers onvriendelijk. Met de leverancier is een aantal keren overleggevoerd over een windows versie van dit systeem. We wilden weten wat te verwachten was: wat gaat het kosten en wat gaat het ons kosten als we het zelf gaan maken (we hebben zelf Oracle kennis in huis). Gekozen is voor het zelf bouwen van een registratiesysteem. Vertrekpunt daarbij was dat - in kader van RMC - er niet alleen de noodzaak is van registratie, maar er ook behoefte is aan rapportage, een verzuimmodule, een correspondentiemodule. De verzuimmodule van het eigen gebouwde systeem heeft als vertrekpunt de melding van school. Het registratiesysteem draait nu anderhalf jaar. De kinderziekten zijn er uit. Het systeem is met gegevens van de afgelopen twee jaar gevuld.

4.2.1. De kenmerken van het systeem van melden

In het quick scan onderzoek meldde de gemeente Tilburg dat het met de werking van het registratiesysteem op veel punten goed is gesteld. Men is zeer tevreden over:

- . interne signalering van verzuim en uitval op vo
- . bekendheid van de meldingseisen bij de meldende scholen
- . meldingen van scholen over in- en uitschrijvingen aan begin en einde schooljaar

Voorwaarde voor een sluitende melding is dat de verhouding met de school goed is. Daarop moet worden geïnvesteerd. Tilburg heeft dat als volgt gedaan. Allereerst is de formatiesterke van de leerplichtambtenaren uitgebreid. Twee jaar geleden zijn er drie nieuwe leerplichtambtenaren bijgekomen. Eén leerplichtambtenaar is coördinator geworden, die nog 10% uitvoeringswerkzaamheden doet en 90% coördinatietaken.. Binnenkort komen nog twee leerplichtambtenaren bij.

Een tweede stap is dat scholen de RMC meldformulieren kennen en dat je als leerplichtambtenaar naar de school gaat. Leerplicht moet een gezicht hebben en weten over te brengen dat je met de school meedenkt bij het omgaan met probleemleerlingen. De ontwikkeling hier is nu: de school meldt omdat leerplicht wat wil met de leerling. Ofwel: aanbod schept vraag. We kunnen dat ook doen omdat er voldoende leerplichtambtenaren zijn. En elke ochtend is er loverleg over risicojeugd met andere partijen (politie, Leerplicht, Raad voor de Kinderbescherming, Bureau Jeugdzorg), waardoor een sluitend netwerk ontstaat. Procedureel zijn veel dingen vastgelegd: er zijn goed werkende protocollen voor de uitvoering van leerplichtwet. De ROC's hebben nog niet allemaal de weg naar de leerplichtambtenaar gevonden. In de ene ROC kom je beter binnen dan in de andere: als ze je eenmaal ontdekt hebben, vragen ze je ook. Het eerste schooljaar moet je veel investeren, je moet daar veel zijn. Daarna kun je meer telefonisch gaan afdoen.

Het vertrekpunt van de verzuimmodule van het registratiesysteem is de melding op grond van de leerplichtwet. De school, of de ouders of de leerling zelf moet eerst melden voordat we in actie komen. Als er gemeld wordt, wordt er geregistreerd en op grond van de registratie wordt een verdere actie ondernomen. Een aparte functionaris voert de meldingsgegevens in het registratiesysteem in en geeft de melding door aan de betreffende leerplichtambtenaar. In de registratie worden o.a. gegevens opgeslagen over het soort melding, de aard van de melding, de meldende instantie, de toelichting van de school, de datum van melding en de datum waarop de melding is doorgestuurd naar de leerplichtambtenaar. Elke leerplichtambtenaar heeft eigen scholen: de melding van die leerlingen komt bij hem terecht.

Er is veel geïnvesteerd in het melden door de school van de risicoleerlingen/BOS-leerlingen (buiten op straat). We denken nu dat we ze allemaal in beeld hebben. Het (absoluut) verzuim komt goed tevoorschijn uit het registratiesysteem.

4.2.2. De inhoud van de registratie

Dankzij het eigen gebouwde registratiesysteem heeft de gemeente een sluitende registratie van alle leerplichtige leerlingen gerealiseerd.

Het registratiesysteem bevat een verzuimmodule, een rapportagemodule, een correspondentiemodule en het GBA is gekoppeld aan dit systeem,

In het registratiesysteem ziet men zowel de schoolloopbaan als de zorgloopbaan van een leerling. Ook kan men in overzichtsschermen direct de uitkomst van een vorig gesprek zien en de actielijst. Ook kan men met het registratiesysteem op een compacte manier de hele schoolloopbaan en zorgloopbaan van een leerling direct in een oogopslag in beeld krijgen.

Alle gegevenscombinaties zijn te maken uit de basisgegevens die in het registratiesysteem zitten. Voorwaarde daarbij is natuurlijk dat het registratiesysteem ook met adequate basisinformatie is gevuld.. Wat niet gemeld wordt kunnen we natuurlijk niet uitdraaien.

Het gebruik van het registratiesysteem is ook 'op lokatie' mogelijk door de inzet van laptops waarover de leerplichtambtenaren beschikken, zodat zij op school direct een on line verbinding kunnen leggen met het registratiesysteem en daaruit de zorgloopbaangegevens van een leerling kunnen opzoeken. Dan kun je ter plekke steeds meer informatie betrekken bij de leerlingbespreking op school. De school ziet o.a. hierdoor de leerplichtambtenaar als een belangrijke en betrouwbare gelijkwaardige gesprekspartner bij probleemkinderen.

In het registratiesysteem zitten ook standaard LVLA formulieren opgeborgen, zodat het 'papieren' archief beperkt blijft. Soms is het nodig een brief in te scannen van andere instantie.

De gemeenten in deze regio gaan binnenkort hun leerplichtfunctie regionaal uitvoeren. Ook daarvoor is dit registratiesysteem uitermate geschikt: alles zit bij elkaar in dit systeem.

Een 'gebrek' aan de verzuimmodule is dat die gekoppeld is aan de melding van leerplichtfeiten uit de scholen. Het systeem werkt nog niet helemaal als een leerlingvolgsysteem voor alle leerlingen.

Bij de ontwikkeling van het systeem vooral gekeken naar de eigen eisen. Belangrijkste afwegingen voor het bouwen van eigen systeem zijn de ideeën over een goede uitvoering van de leerplichtfunctie, de positie van het

registratiesysteem daarbij, de eigen informatiewensen die uit een registratie gehaald moeten kunnen worden en het financieel plaatje (een commercieel systeem is veel te duur voor onze wensen). Het is de bedoeling dat het registratiesysteem verder wordt uitgebouwd naar een integraal leerlingvolgsysteem voor jongeren van 0-23 jaar met daarin: allerlei schoolloopbaan gegevens en zorggegevens en persoonsgegevens en gemeentelijke onderwijsbeleidsgegevens. Ook wordt gedacht aan info-uitwisseling naar andere diensten (met autorisatie), zodat ook andere instanties kunnen kijken in onderdelen van het gegevensbestand en geen onnodige dubbelingen in gegevensverzamelingen over een jongere plaatsvinden.

Het registratiesysteem maakt een continue ontwikkeling door. De correspondentiemodule wordt nog verder uitgewerkt. Nog een klein knelpunt is de digitale levering van gegevens door de scholen. Problemen daarbij zijn het nog ontbreken van een onderwijsnummer (dit probleem is gelukkig op afzienbare tijd verleden tijd) en huidige beperkingen in het programma ESIS voor het basisonderwijs. In het voortgezet onderwijs kan alles worden ingelezen, zo lang het maar een ASCII file is. Ook is het registratiesysteem zo gebouwd dat het aan het GBA gekoppeld kan worden. Aan het genereren van beleidsmatige gegevens voor v.o. wordt gewerkt. De huidige RMC wetgeving met zijn verplichte gegevenslevering over de bovenleerplichtigen is technisch voor het registratiesysteem geen probleem. Als er 10.000 leerlingen bijkomen is het inlezen daarvan geen probleem. Wel ben je ook daar afhankelijk van de levering van de inhoudelijke gegevens uit de ROC's.

4.2.3. De interne organisatie

In het vooronderzoek heeft de gemeente Tilburg aangegeven dat het gehanteerde werkproces van melding naar registratie een uitstekende voorziening blijkt. Het registratiesysteem laat geen invoering van actiegegevens door de leerplichtambtenaar toe, als er geen meldingsgegevens zijn ingevoerd. Ook houdt degene die de meldingsgegevens invoert op gezette tijden bij, of het geopende dossier inmiddels is afgehandeld en zo nee, wordt de leerplichtambtenaar hierop gerappelleerd. Deze aangebrachte waterscheiding in het registratiesysteem tussen melden en vervolgactie is nodig, omdat anders een vervuild registratiesysteem ontstaat. Belangrijk voor het welslagen van een goed registratiesysteem is, dat je een uniforme werkwijze afspreekt en dat je een bepaalde discipline hebt. Bij ons is er altijd eerst de melding.

In de registratie werken 2 fte administratief en 0,5 fte applicatiebeheerder. Zij zorgen voor alle randvoorwaarden om over de inhoudelijke informatie uit het registratiesysteem te kunnen beschikken en ermee te kunnen werken. De leerplichtambtenaren zijn de gebruikers van het systeem. Het registratiesysteem zorgt er voor hen ook voor dat men meer uniform de leerplichttaak is gaan uitvoeren en een snel inzicht biedt in de kwaliteit van de ondernomen acties. Noodzakelijke basisvoorwaarde is een betrouwbaar computersysteem (niet crashen, aanwezigheid backup etc.).

Elke leerplichtambtenaar kan prima werken met dit registratiesysteem. Doordat het protocol voorschrijft dat de leerplichtambtenaar zijn behandelgegevens direct invoert in het systeem voorkomt dit fouten (niet meer weten wat je had besproken etc.) en het houdt de informatie up to date, ook voor anderen.

4.2.4 De randvoorwaarden

De randvoorwaarden zijn in Tilburg goed georganiseerd. Men vindt deze terug op de volgende punten:

- . aanwezigheid voldoende personeel
- . beschikbaarheid financiële middelen
- . beschikbaarheid professionele (interne of externe) ondersteuning
- . bestuurlijk/politiek draagvlak
- . draagvlak bij scholen
- . draagvlak bij uitvoerende instanties op het terrein van vsv

De applicatie wordt ondersteund door de afdeling Automatisering van de gemeente Tilburg. Zij hebben het programma gebouwd en doen het onderhoud ervan. De bekostiging van het systeem geschiedt door de gemeente Tilburg. In de ontwikkelfase is een deel van de RMC bijdrage hierop ingezet. De huidige bedrijfskosten zijn een onderdeel van de begroting van de gemeente Tilburg (post leerplicht).

De broncodes van het systeem zijn toegankelijk. Er wordt bekeken of het mogelijk is dat het systeem ook door andere gemeenten gebruikt kan gaan worden.

4.3. Gemeente Utrecht: een registratie-inhoud die klopt

Een goede registratie-inhoud kent als het ware twee niveaus. Er is het niveau van de harde basisgegevens, zodat je met allerlei instanties kunt samenwerken (dat zijn alle gegevens die je mag uitwisselen met anderen). Voor de gegevensoverdracht naar anderen maken we gebruik van formats. Daarnaast zijn er de specifieke behandelgegevens in het behandelzakensysteem. Het totale registratiesysteem levert alle informatie voor het leerplichtjaarverslag.

4.3.1. De kenmerken van het systeem van melden

De gemeente Utrecht gaf aan in het vooronderzoek over de volgende onderdelen van het meldingssysteem zeer tevreden te zijn:

- . de interne signalering van verzuim en uitval op vo-scholen
- . snelheid van de meldingen door de vo-scholen
- . volledigheid van de meldingen door de vo-scholen
- . de transparantie van het vsv-meldpunt
- . de onmiddellijke bereikbaarheid van het vsv-meldpunt
- . de bekendheid van het vsv-meldpunt bij de meldende partijen
- . bekendheid van de meldingseisen bij de meldende scholen
- . meldingen van scholen over in- en uitschrijvingen aan begin en einde schooljaar
- . controle op snelheid en volledigheid van de melding
- . doorkoppeling door het meldpunt van gegevens naar de actoren in de diagnose/aanpak
- . melding door de betreffende actoren aan het meldpunt van de resultaten van de vsv-aanpak
- . terugkoppeling van resultaten door het meldpunt aan de melder

melden van in- en uitschrijvingen

Om te komen tot een 100% sluitende registratie van in- en uitschrijving (dat is ons doel) is het belangrijk om altijd hele goede instructie te geven aan scholen. Hoe willen we het hebben, waarom is dat nodig. Dit blijft een continu proces van feedback geven.

Het register is gekoppeld aan het GBA. We draaien elke drie weken een lijst uit van kinderen die geen schoolinschrijving hebben. De scholen krijgen daarop feedback van ons en zo krijg je de fouten uit het systeem. Want het blijkt dat de meeste kinderen dan toch op school zitten. Als er sprake is van relatief verzuim vinden we dat scholen een eigen verantwoordelijkheid hebben: zij horen te achterhalen wat er aan de hand is. Als het niet lukt, komen wij in beeld.

Een goede melding door scholen heeft te maken met goede communicatie. Dat is niet altijd een sterk punt van registrateurs: zij verheffen de administratie gemakkelijk tot doel op zich. Onze scholen willen graag elektronisch gegevens aanleveren. Volgens de registratie kan dat niet in ons systeem, we hebben ander format. Onze ervaring is dat het een succesfactor is als zo'n geval partijen naar elkaar niet defensief werken met do's en don'ts, maar erkennen en er op bedacht zijn dat sluitende registratie probleemkwesities met zich meebrengt, die je het beste kunt oplossen door met elkaar erover te spreken om tot een voor ieder aanvaardbaar resultaat te komen. Zo vragen we bijvoorbeeld aan scholen om van de leerlingen die de school verlaten de verwachte vervolgschool in te vullen. Een gemakkelijk antwoord van een schooladministratie kan zijn, dat men dat niet weet. Toch is dat wel het geval: de decaan heeft daar lijsten van. De aansturing binnen school tussens inhoud en administratie is dus mede van belang voor een sluitende registratie. Een succes van onze communicatie met de scholen is, dat we achter dat soort hiaten komen en ze helpen te slechten.

De administraties van scholen vinden ons soms heel vervelend met al die lijsten telkens weer. We hebben dat in het verleden ook niet altijd even effectief gecommuniceerd. Onze eigen aansturing was niet altijd gericht op goede communicatie en duidelijke instructie. Contacten moeten namelijk steeds onderhouden worden en dat is een continu proces van feedback. Die dingen zijn van groot belang: zorg voor een goede verstandhouding met de scholen en doe de gegevensverzameling op een manier die voor beide partijen goed werkbaar is.

Als je bijvoorbeeld met het ROC over voortijdig schoolverlaten praat moet je zelf een goed beeld hebben welke gegevens je van hen wilt. Het begrip 'uitval' in de BVE is administratief lastig te hanteren. Wanneer een leerling beschouwd wordt als uitvaller, kan per unit verschillen. Het blijkt bijvoorbeeld lastig om dat voor alle units op eenzelfde lijn te krijgen.

melden van verzuim en uitval

Scholen hebben een goede bereidheid om verzuim en dreigend schoolverlaten te melden. In veel gevallen is de school overigens niet de melder. Ouders en hulpverleners kunnen in ons systeem ook melder zijn. Ongeveer de helft van de meldingen komt van hen af. Het heeft te maken met de insteek dat we heel laagdrempelig zijn.

Iedereen kan bij ons melden. Ouders komen bij ons niet alleen voor verzuim maar ook voor dreigend schoolverlaten. Ouders weten goed de weg naar ons.

De school meldt op allerlei manieren. We vragen ze ook schriftelijk te melden omdat we daarmee sterker staan bij de ouders. Ouders bellen ons meestal (bijvoorbeeld: we hebben een conflict met de school, we willen bemiddeling hebben). De registratie is gebaseerd op de manier waarop we werken. De behandeling staat voorop, de registratie moet dienstbaar zijn aan de behandeling.

4.3.2. De inhoud van de registratie

Ons registratiesysteem bevat de volgende gegevens: de schoolloopbaan, de NAW gegevens, de Citoscore, deelname aan OALT, behaald diploma, behaalde startkwalificatie, gegevens over alle alternatieve trajecten, gegevens van alle scholen die er zijn, de voogdijkwesties, alle signaleringen die we doen, een

behandelzakensysteem (in het dossier zit ook de aanmelder en de contactpersonen van andere instellingen met wie we contact hebben gehad).

In het registratiesysteem zitten dus veel extra gegevens, zodat je gemakkelijker tot de kern van het probleem en tot een aanzet voor de oplossing kunt komen. Het maakt je aanpak veel directer.

Systeembeheerders staan meestal verder van de inhoud af. Als je diep op de cijfers ingaat dan zie je dat die definities niet goed in de softwaresystemen gehanteerd worden. Ook de overheidsdefinitie van een voortijdig schoolverlater is lastig te hanteren. Een maand niet (ingeschreven staan) op school is niks als je aan de zomervakantie denkt, of je moet gaan verplaatsen. Zowel bij absoluut als relatief verzuim hebben wij nog dit jaar de twee maanden grens gehanteerd, voordat we de leerling een voortijdige schoolverlater noemen. Nu we terugmoeten naar de een maand grens dan heb je vaak niet de groep te pakken waar je je zorgen over moet maken. Die 'uitvallers' zitten vaak toch weer op een school. Wij controleren van de schoolverlaters altijd of de vervolginnschrijving heeft plaatsgevonden.

Belangrijk is dat je komt tot een standaarddefinitie waarbij duidelijk is welke specificaties je hanteert. Voor het beleid is dat nodig. Een absoluut verzuimer van 17 jaar die werkt is bij ons een vsv-er. De jongere die geen aansluiting heeft gevonden richting onderwijs is bij ons een vsv-er. Maar vraag niet wat het kost om dat zo nauwkeurig te doen en het goed uit het systeem te krijgen. Dat kost veel tijd en dat komt omdat je zowel absoluut verzuim, meer dan 2 maand relatief verzuim en het begrip voortijdig schoolverlater aan elkaar moet koppelen.

4.3.3. De interne organisatie

In Utrecht is 3fte beschikbaar voor de leerlingregistratie. Het aantal leerplichtmedewerkers is 7 fte (op 30.000 leerplichtigen). Onze interne en externe organisatie van de registratie stoelt op het werken met korte lijnen en altijd feedback geven. Dat is het grote werkproces en dat is in orde. De meeste procedures zijn beschreven. Vervolgens kun je de vraag stellen: klopt de informatieketen ook daadwerkelijk. We controleren dat schakel voor schakel om de informatie helemaal goed te krijgen, zodat de registratie-informatie ook voor 100% gaat kloppen. Je moet op het uitvoeringsniveau alles op de millimeter volgen: dat is hier de kracht. We zijn heel strak in de controle en aanpak van absoluut verzuim, buitenlandbezoek etc, we geven weinig vrijstellingen en hebben een strakke aanpak op luxe verzuim. Ons accent ligt op de brede maatschappelijke aanpak. De kinderen die zorg nodig hebben, daarvan moet je zorgen dat je problemen goed oplost.

Hier is gerealiseerd dat de registratiegroep, het beleid en het hoofd leerplicht regelmatig met elkaar gezamenlijk overleggen. Dat biedt o.i. de beste mogelijkheden om de hiaten in de registratie op te sporen en aan te pakken. Er is een begeleidingsgroep die steeds bij elkaar komt om alle knelpunten te signaleren en te verhelpen.

Het werkproces van registratie en leerplicht is geïntegreerd. Het is de kracht dat je dat bindt. De registratie kan niet werken als de input van leerplicht er niet is (jongens dat klopt niet die kinderen hebben wij in behandeling. in). Daarnaast moet leerplicht de knelpunten neerleggen zodat het ook op de scholen goed gaat lopen

Op dit moment wordt gewerkt met het softwarepakket LLA en Utrecht staat voor de keuze om over te gaan naar Cdivision of LLA4all. LLA is gebouwd op het gedachtegoed van Utrecht. Utrecht is de enige gemeente die nu alle modules van LLA gebruikt.

Criteria voor keuze van een nieuw pakket zijn: wil je een systeem dat de behandeling ondersteunt of moet het systeem procedures ondersteunen. Ons uitgangspunt is dat het systeem ten dienste moet staan aan wat je wil. Ons werkdoel is om een 100% sluitende registratie te hebben om daardoor jongeren te kunnen volgen en ondersteunen die hun eigen schoolloopbaanproblemen zelf niet kunnen oplossen. Daarbij moet het systeem managementinformatie kunnen leveren.

4.3.4. De randvoorwaarden

De randvoorwaarden zijn ook in Utrecht goed georganiseerd in de vorm van:

- . aanwezigheid voldoende personeel
- . beschikbaarheid financiële middelen
- . beschikbaarheid professionele (interne of externe) ondersteuning
- . bestuurlijk/politiek draagvlak
- . draagvlak bij scholen
- . draagvlak bij uitvoerende instanties op het terrein van vsv

Belangrijk is een goed systeem en er is ondersteuning nodig op het systeem. Er moet iemand zijn die weet wat voortijdig schoolverlaten is en die weet en begrijpt waarom de registratie-inspanning nodig is: als er geen vervolg op registratie is, heeft het geen zin.

Professionele ondersteuning bij uitwerking van de cijfers wordt gegeven door het bedrijf Oberon, die ook de controles op de registratie-inhoud uitvoert. Er wordt over gedacht om deze laatste taak in de toekomst zelf uit te voeren. De bekostiging van de output van gegevens komt deels uit RMC middelen (t.b.v. de RMC rapportage) en deels uit GOA middelen (de monitorgegevens voor het lokale beleid).

De visie op voortijdig schoolverlaten is niet zomaar eenduidig. Als je de aanpak van het voortijdig schoolverlaten smal uitvoert, heb je een heel andere registratie nodig dan wanneer je breed naar voortijdig schoolverlaten kijkt. We zijn er hier aardig in geslaagd om uitvoering en beleid te koppelen, en ook zijn we er goed geslaagd om uitvoering en registratie te koppelen.

Het draagvlak van de scholen is goed te noemen. Scholen kennen en nemen hun verantwoordelijkheid. Ze krijgen informatie terug vanuit de Utrechtse onderwijsmonitor. Dat levert draagvlak. Ook in OOGO (het op overeenstemming gerichte overleg van gemeente met schoolbesturen) is veel tijd besteed om het belang van registratie en monitoring voor iedereen duidelijk te maken. De boodschap is: de administratie van leerlinggegevens is geen doel op zich, het dient ergens toe. Draagvlak betekent: investeren, praten met iedereen, informatie uitdelen voor de scholen. Het is een jarenlange investering, dat ga je niet zomaar even doen. Succes komt alleen als het past in je werkwijze.

We zijn klein begonnen, er komt steeds een schilletje bij, dat past steeds bij de rest. Zo moet je bouwen en uitbouwen op basis van wat je hebt en wat je als visie op het werk hebt

4.4. Gemeente Gouda: eenvoud is de kenmerk van het ware

4.4.1. De kenmerken van het systeem van melden

In het quick scan onderzoek meldde de gemeente Gouda zeer tevreden te zijn over de volgende onderdelen:

- . interne signalering van verzuim en uitval op vo scholen
- . interne signalering van verzuim en uitval door ROC
- . volledigheid van de meldingen door de vo-scholen
- . snelheid van melden door ROC
- . volledigheid van melden door ROC
- . de transparantie van het vsv-meldpunt
- . onmiddellijke bereikbaarheid van het meldpunt
- . bekendheid van het meldpunt bij meldende partijen
- . bekendheid van de meldingseisen bij de meldende scholen
- . meldingen van scholen over in- en uitschrijvingen aan begin en einde schooljaar
- . terugkoppeling van resultaten door het meldpunt aan de melder

Drie jaar geleden is gestart met een werkconferentie met werkers uit onderwijs en andere ondersteunende organisaties waarin het belang van registratie aan de orde is gekomen. Dit heeft geresulteerd in convenant waarin is afgesproken dat alle scholen hun in/ door en uitstroom gaan melden bij het RMC steunpunt. Belangrijk van het convenant is, dat scholen zich op die manier hebben vastgelegd om gegevens te leveren. Ook is van belang dat dat de RMC 'tussen de oren' gaat leven. Op alle scholen is daartoe afgesproken dat er op elke school een RMC contactpersoon is die de afspraken levend houdt. Voor de RMC coördinator is een belangrijke taak om de persoonlijke band met die mensen te onderhouden, om te zorgen dat de registratie steeds doorgaat. Wel ben je afhankelijk van de goede wil van anderen. Je hebt geen sancties als het uit de hand zou lopen. In het goed onderhouden van contacten gaat veel tijd zitten.

Om een goede registratie van voortijdige schoolverlaters te kunnen realiseren wordt het volgende van de betrokken instanties verwacht. Alle tussentijdse afschrijvingen van leerlingen worden aan het RMC meldpunt gemeld; alle eindejaarsuitschrijvingen worden voor 1 juli aan het RMC meldpunt gemeld. Bij de melding wordt zowel het onderwijsniveau van de leerling en de vervolgschool gemeld. De BVE instellingen melden alle inschrijvingen, tussentijdse en eindejaarsafschrijvingen aan het RMC meldpunt. Aanlevering van de bulkgegevens over de leerlingen gebeurt in de vorm van een uitdraai uit leerlingadministratiesysteem. Voor de tussentijdse afschrijvingen zijn meldingsformulieren ontwikkeld en is er een meldprocedure. De formulieren zijn in 25-voud aan de coördinatoren en mentoren van alle scholen toegezonden.

De gegevens worden ingevoerd in het eigen Acces programma. Het programma biedt ook mogelijkheden om rapportages te maken en vensters om de bulkinvoer te doen plaatsvinden. Het programma kent een beheerfunctie op de basistabellen.

Elke leerling krijgt een eigen registratienummer in het systeem. Boven de 23 jaar worden ze automatisch uit het systeem verwijderd. Voortijdige schoolverlaters zijn zichtbaar door na te gaan welke leerlingen geen startkwalificatie hebben. Als na de uiterste inschrijfdatum van school blijkt dat een leerling een voortijdige schoolverlater is, krijgt hij een schriftelijke vragenlijst: wat doe je, ben je aan het werk, zit je op school etc.

In principe kent de registratie twee knelpunten: de sluitendheid van de meldingen is afhankelijk van personen en de verwerking van de bulkgegevens gebeurt handmatig. Elk jaar gaat het om zo'n 90.000 gegevens die ingevoerd moeten worden. Dit jaar is een speerpunt om te onderzoeken of het aanleveren van de bulkgegevens

digitaal kan plaatsvinden (bijvoorbeeld via het internet). De systeemanalist analyseert op dit moment de administratie- en registratiesystemen die men in deze regio gebruikt. (het blijkt dat er 8 verschillende registratiesystemen zijn). We overwegen om ook de GOA gegevens gaan opvragen. De tussentijdse in- en uitstroom hebben we permanent gedigitaliseerd beschikbaar.

4.4.2. De inhoud van de registratie

Ten behoeve van de werkzaamheden voor de leerplicht en de RMC is op de volgende punten is een adequate registratie gerealiseerd:

- . de registratie van alle leerplichtige leerlingen
- . de registratie van alle bovenleerplichtige leerlingen
- . de registratie van alle voortijdige schoolverlaters
- . registratie van overige gewenste gegevens over de leerplichtige leerlingen
- . registratie van de vsv-aanpak
- . registratie van de resultaten van de vsv-aanpak

Doel van de registratie is om te beschikken over een geautomatiseerd dossier waar de trajectbegeleider mee verder kan. Het moet een hapklaar document voor de aanpak zijn. Dat betekent dat het informatie moet bevatten over de schoolcarrière, of er al een keer uit de zorgstructuur bemoeienis is geweest en zo ja welke, wat de wens van de jongere zelf is. We hebben de voorgenomen inhoud van de registratie tijdens de startconferentie aan het onderwijsveld, ROC's, portefeuillehouders, leerplichtambtenaren en het veld van jeugdhulpverlening voorgelegd.

De wetgeving geeft helder aan welke gegevens in de registratie aanwezig moeten zijn en wie er wat mee moet doen. Onderwerpen van gegevensverzameling in het registratiesysteem zijn: de persoonsgegevens (o.a.: geboortedatum, geslacht NAW gegevens, nationaliteit), de schoolhistorie (opleiding, school, startdatum en einddatum van de opleiding, laatst genoten opleiding en hoogste onderwijsjaar, diploma's) ondernomen acties (aard van de actie, data van de acties), de statushistorie.

4.4.3. De interne organisatie

Volgens de uitkomsten uit de quick scan werkt de interne organisatie van de registratie op de onderstaande punten naar tevredenheid. Het gaat om:

- . het werkproces van melding naar registratie
- . het werkproces voor de realisatie van de registratie
- . de aanwezigheid van een geschikt registratiesysteem
- . de geschiktheid van het registratiesysteem voor het produceren van informatie ten behoeve van diagnose/aanpak
- . de geschiktheid van het registratiesysteem voor het produceren van beleidsinformatie

Het werkproces begint bij de inkomende post, d.w.z. een registratie van de melding binnen de archiefdienst. Daarna komt het bij de administratieve kracht die de gegevens invoert. Het gaat om een administratieve handeling, geen interpretatie van de gegevens. De interpretatie gebeurt door de RMC coördinator die ook kan invoeren en de administratieve kracht kan vervanging bij ziekte. Maximaal 2 mensen kunnen gegevens invoeren. Ook de inhoudelijke afhandeling gebeurt door RMC coördinator. De voortijdige schoolverlater ontvangt eerst een briefje: wat doe je. De brief is een controle op de melding. Is er echt iets aan de hand dan vindt een oproep voor een gesprek plaats. Wil de voortijdige schoolverlater dat niet, dan vindt in elk geval een telefonisch gesprek plaats.

De aanpak van de voortijdige schoolverlater wordt vastgelegd in een dossier en blijft tot zijn 23ste jaar bewaard. De leerplichtregistratie vindt plaats in LLA4all. In Acces zit de applicatie voor de registratie van het voortijdig schoolverlaten. CTVS heeft eigen applicatie met wat meer ruimte voor dossierregistratie Verder zijn er de normale gegevens uit het GBA. Acces kan gegevens importeren of exporteren naar LLA of CTVS. Er wordt over gedacht om hiervoor een interface te bouwen.

Een belangrijke opbrengst van het registratiesysteem zijn de kengetallen. Per gemeente is te zien hoe het met jongeren gaat. Bijvoorbeeld hoeveel allochtone meisjes er afgelopen drie jaar zijn geregistreerd. Het registratiesysteem maakt het ook mogelijk de groepsgegevens te herleiden naar naam, status van vsv, school van herkomst etc. De registratiegegevens maken het ook mogelijk om preventief beleid te ontwikkelen. Via de registratie beschik je over harde feiten en controlerende gegevens waarover je met de scholen kunt praten.

4.4.4. De randvoorwaarden

In de randvoorwaarden beschikt Gouda over voldoende personeel, voldoende financiële middelen, professionele (interne of externe) ondersteuning, een bestuurlijk/politiek draagvlak en draagvlak bij scholen.

In de registratie werken drie dagen in de week de administratiekracht (24 uur) en de RMC coördinator. Professionele ondersteuning van de registratie vindt plaats door de automatiseringsdienst van de gemeente Gouda. Voor het koppelen van de gegevens en het maken van prognoses is het RMC budget niet toereikend. De kosten worden deels betaald uit het GOA budget. Verdere ondersteuning komt uit het eigen brede netwerk (men is actief in de LVLA en in het gebruikersnetwerk van Centric). Op dit moment kost de registratie ons 60.000 euro. Je doet dat omdat je daar zelf behoefte aan hebt, maar het gaat allemaal ten koste van de trajecten. Het zou ons liever zijn dat de registratie landelijk en centraal geregeld gaat worden. Een van de huidige problemen is bijvoorbeeld dat niet alle gemeenten in deze regio een voldoende werkend GBA systeem hebben. Het bestuurlijke draagvlak is organisatorisch vorm gegeven via een stuurgroep (de portefeuillehouders van de 19 gemeenten) met daaronder een werkgroep die de grote lijnen uitzet. De stuurgroep bekrachtigt de grote lijnen. Gemeenten en portefeuillehouders realiseren zich steeds beter wat de functie van de stuurgroep is. Dat blijkt uit de voorbereiding op het overleg in een aantal gemeenten. Het draagvlak van de scholen is bekrachtigd door een convenant.

4.5. Gemeente Rotterdam: nieuwe ontwikkelingen, nieuwe mogelijkheden

De registratie bestaat omdat er wetten moet worden uitgevoerd (Leerplichtwet en RMC wetgeving). De gegevens die geregistreerd moeten worden staan in de wet genoemd. Aan de registratie kan men twee problemen onderkennen: de voortijdige schoolverlater is niet gedefinieerd. En een voortijdige schoolverlater kan niet direct worden gedetecteerd. In werkelijkheid gaat het om de bewerking van gegevensbestanden om te ontdekken of er op een eerder tijdstip sprake was van voortijdig schoolverlaten. Die bestanden zijn in eerste instantie bedoeld om het (administratieve) proces van leerplichtconsulenten en RMC-trajectbegeleiders te ondersteunen. In onderzoek over voortijdig schoolverlaten kan wat meer naar de achtergronden van het voortijdig schoolverlaten worden gekeken. Probeer dat niet in de administratie te proppen. Daarbij moet worden bedacht dat het beeld dat de voortijdige schoolverlater van zichzelf heeft, anders is dan de “melder” van hem geeft.

4.5.1. Melding en aanpak van verzuim en uitval in de ROC

Voor de aanpak van voortijdig schoolverlaten is een protocol getekend met als onderwerp “Afstemming Trajectbureau/Servicecentrum en RMC” van 1998. In dit door de beide ROC's (Albeda en Zadkine) en de gemeente Rotterdam, namens de regio Rijnmond, getekende protocol zijn de verantwoordelijkheden en procedures om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan vastgelegd (alsmede de afspraken tot uitvoering en handhaving).

In het protocol beschrijven de partners nauwkeurig de te verrichten handelingen in de verschillende stappen bij de begeleiding van leerlingen, die als volgt worden onderscheiden:

1. Een risicoleerling wordt door de docent als zodanig herkend
2. Overdracht binnen de school van de risicoleerling van docent/mentor/decaan naar Trajectbureau/Servicecentrum
3. Overdracht naar zorg-/hulpverlening
4. Plaatsen op een vervolgtraject
5. Melding aan het RMC-transferpunt

Via het protocol zijn de zaken op papier ver geregeld. In de praktijk blijken sommige onderdelen een stuk weerbarstiger. Een groot probleem voor de scholen is, wanneer een uitvaller gemeld moet worden bij onze organisatie. De praktijk bij scholen is dat ze wachten tot het eind van het schooljaar (legitimatie: wij mogen leerlingen niet uitschrijven). Op dat moment worden ze uitgeschreven en dan horen we pas dat leerlingen uitgeschreven zijn. In de praktijk wordt zo'n voortijdig schoolverlater pas in het najaar ontdekt en is (na 1 oktober) bijna niet meer te plaatsen. De trajectbegeleiders proberen bij de scholen zoveel mogelijk om snel de melding binnen te krijgen. Zij hanteren een termijn van 6 weken, in de praktijk wordt dat vrijwel altijd overschreden.

Een sterk punt van het protocol is de interne trajectbegeleiding. Deze is het beste gerealiseerd in het Albeda waar de trajectbegeleider in een social team zit. Men bespreekt er de casuïstiek en hoe het vervolg zal zijn. In het Zadkine moeten de protocolafspraken nog meer hun verdere vorm krijgen. Dat hangt samen met de organisatie van het Zadkine en met de andere zaken waar het ROC ook nog mee te maken heeft.

Op dit moment wordt het protocol vernieuwd en uitgebreid naar het voortgezet onderwijs en de vakscholen.

4.5.2. Pilot elektronische gegevensuitwisseling

In een registratie spelen twee problemen:

- a) de gegevenslevering zelf. Het was voor beide ROC's heel lastig om gegevens te leveren. Het gaat om ettelijke tienduizenden basisgegevens per jaar, die men haast handmatig uit het eigen administratiesysteem moest halen. Daardoor kwamen in de gegevenslevering allerlei fouten voor.
- b) het waren niet al de gegevens die we eigenlijk willen hebben.

Gezocht wordt naar mogelijkheden voor een automatische gegevensuitwisseling. Daarbij deed zich een nieuw probleem voor: je wilt voor 100% de leerling juist identificeren. Vanwege de relatie die de ROC's hebben met de IB groep is de oplossing gekozen dat IBG gegevens levert aan de gemeente zodat 100% identificatie mogelijk wordt. In de pilot richten we ons op de leerlingen die ook daadwerkelijk 100% te identificeren zijn (de bollers). Als dat goed lukt kunnen we met ROC's afspraken gaan maken over de 100% identificatie van de bbl-ers en de deelnemers aan de educatie. Lukt dat, dan kun je iedereen van een CIOP voorzien en kan de IB groep de taak van infomakelaar gaan waarmaken. De ROC hoeft dan alleen nog een lijn naar IB groep open te houden. Daar komt geen papier meer aan te pas. We kunnen dan ook Crebonummer en jaargang aan de leerling koppelen. De achtergrondkenmerken van de leerling zitten aan het A-nummer in het GBA. Lukt ons dat om al die gegevens elektronisch te genereren, dan is er een enorme stap voorwaarts gemaakt. Voor ROC is dan het voordeel dat zij van een enorme informatielast zijn verlost, zeker ook als je bedenkt dat een ROC een regionale functie heeft en ook buitengemeentelijke leerlingen telt, waarover normaliter aan de woongemeente wordt gerapporteerd. Rotterdam blijft echter voor de ROC's registreren voor de hele regio Rijnmond.

Men is in de pilot bij de registratie eerst aan de technische kant begonnen. De problemen in de technische uitwisseling tussen IB groep en ROC's beginnen zich op te lossen. Ook is een invoermodule gebouwd om de informatieverzameling te laten plaatsvinden. Inmiddels is een testfase achter de rug waarin een IB bestand van in- en uitschrijvingen is ingelezen. Men gaat nu in een testomgeving alle in- en uitschrijvingen van de twee ROC's in één keer inlezen (het gaat daarbij om 80.000 mutaties).

Verdere hulpmiddelen zijn: passende hardware. Voorts heeft men een module laten maken (zelf ontwikkeld) die aansluit op het registratiesysteem. Er is een GEM 1 afspraak met IB groep en er is nu een matchingsafpraak (hebben we het A nummer van de leerling en zo nee: wat is de naam). Die module moet nog gebouwd worden. Vervolgens komt er steeds meer menskracht bij. Rotterdam werkt nu met Civility/Robinson en de IB groep heeft een afdeling problematische identificatie. De IB groep zelf is niet kostbaar: de programmatuur is kostbaar, de metingen zijn kostbaar. Het begint ook kostbaar te worden als we dingen vragen die niet tot IBG taak behoren (bijvoorbeeld bbl-ers controleren). Dan zullen ze uren in rekening moeten gaan brengen. Nu doen ze dingen die bij hun wettelijke taak horen.

De ondervonden obstakels zitten niet in de samenwerkende partijen. Een groot obstakel is het ministerie van OCenW waar voorrang is gegeven aan de wet op onderwijsnummer en geen ruimte meer is voor experimenteelprojecten.

De pilot loopt op de troepen vooruit. De toegang van IB Groep op het GBA is maar beperkt gelegitimeerd. Ook zijn er aarzelingen bij de ROC's: je laat anderen ook in je keuken kijken. Als uit een papieruitdraai naar voren komt dat zaken niet kloppen, kan het nog aan alles liggen. Bij een automatische uitwisseling kunnen alleen de brongegevens onjuist zijn.

4.5.3. Nulmeting voortijdig schoolverlaten

Om de afname van voortijdig schoolverlaters vast te kunnen stellen, moet je weten hoe het er voor staat. De gegevensmeting (de nulmeting en jaarlijkse vervolgmetingen) is bedoeld daarop zicht te krijgen en is de input voor nieuwe invullingen van het beleid. Ook is een dergelijke meting geschikt om zicht te krijgen op andere kenmerken van de voortijdige schoolverlaters. Onderwerpen van de nulmeting zijn: het aantal voortijdige schoolverlaters, hoe lang ze dat al zijn, wie ze zijn en waar ze vandaan komen, wat hun opleidingsniveau is, wat ze na hun schoolcarrière doen, andere kenmerken (de onnodige en onvermijdelijke voortijdige schoolverlaters), risicofactoren om voortijdig schoolverlater te worden (vertraging en perspectief, nieuwkomer, ongediplomeerde doorstroom), wie niet met de huidige maatregelen bereikt worden het effect van preventieve maatregelen en het effect van directe benaderingen.

De nulmeting is gericht op het aantal voortijdige schoolverlaters die woonachtig zijn in de stad Rotterdam. Met behulp van de uitkomsten kunnen afspraken met instellingen worden gemaakt over de aangegeven inspanningsverplichtingen om het aantal voortijdige schoolverlaters terug te brengen. Sanctiemogelijkheden zijn bijvoorbeeld een geldelijke korting bij het niet behalen van het gestelde doel.

De kwalitatieve gegevens uit de nulmeting vormen de input voor te ondernemen beleidsstappen. De uitvoering van een dergelijk onderzoek was nog niet zo gemakkelijk: technisch is het een heel probleem geweest om de nulmeting op te stellen. Inmiddels zijn de gegevens in tabelvorm er en is er een eerste conceptrapport.

Uit de registratie komt naar voren dat er veel import voortijdig schoolverlaters in Rotterdam zijn. De voortijdige schoolverlaters worden aangeschreven door de RMC en gevraagd wordt o.a. naar het opleidingsniveau en de huidige dagbesteding. De respons is ongeveer 80%. Ontvangen we geen informatie terug dan blijven we ze in het registratiesysteem identificeren als voortijdig schoolverlater. Op die manier heeft Rotterdam wel veel voortijdige schoolverlaters en leidt het er toe dat we onze doelen niet halen. Wellicht moeten we over deze 'voortijdige schoolverlaters' voor de sluitende aanpak een aantal zaken weten.

Er staat nu een onderzoek uit naar de achtergronden van deze mensen. Een vraag is bijvoorbeeld: kent men ze ook bij de sociale dienst etc. Dit onderzoek wordt in het voorjaar 2002 uitgevoerd door Regioplan. De betrokkenheid van andere gemeentelijke diensten (jeugd, sociale zaken, sluitende aanpak en WIW) wordt gewaarborgd door een breed samengestelde begeleidingscommissie.

De reden waarom wij een dergelijk onderzoek doen en dus een probleem van de registratie is, dat de registratie bedoeld is om administratieve verplichtingen die in de wetten zijn vastgelegd, uit te voeren. De gegevens eruit zijn gegevens die een administratief proces ondersteunen. De codes zijn geen feitelijke representatie van de werkelijkheid maar een administratieve werkelijkheid: een kind is zoek, die krijgt code x in het registratiesysteem. Daarmee heeft het een administratieve plek. Er zijn 400 bijzondere codes in het systeem. Al die codes zijn bedoeld om het administratieve proces op de juiste wijze te voeren.

Een heel andere vraag is: wat is er werkelijk met die bijzondere codekinderen aan de hand? Dat moet je uitfilteren en verder uitzoeken. Er zijn bijvoorbeeld nog 5 kinderen in onderzoek bij burgerzaken sinds de vorige aardbeving in Turkije. Het registratieprobleem van het voortijdig schoolverlaten richt zich met name op deze bijzondere codegroep (niet op de 80% jongeren die toch wel op school zit). Het administratief systeem op zichzelf is uitermate ongeschikt om er de conclusies uit te trekken of er werkelijk sprake is van voortijdig schoolverlaten. Het uitzoekwerk duurt een tijdje voordat je weet of achter een code ook een echte vsv-er zit. De registratie zelf biedt dat antwoord dus niet.

Een direct gevolg hiervan is dat een dergelijke procesdatabase uitermate ongeschikt is om beleidsinformatie te genereren. Een alternatief dat wij hier toepassen is om de procesdatabase te transporteren naar een informatiedatabase waardoor het zoekvraagstuk beter benaderbaar en beter te snappen is. Ook dan heb je veel last van je administratiedatabase, maar je snapt wat beter, wat er werkelijk aan de hand kan zijn met een jongere in een bijzondere code.

Concreet werken we dus door de leerlinggegevens uit Robinson in een eigen systeem te zetten en daarmee te gaan stoeien. Weet je de uitkomst: dat zet je de (verbeterde) uitkomst terug in het Robinson systeem.

Er zijn afspraken om volgend jaar te gaan beschikken over een procesondersteunende database en een informatiedatabase. De gegevens voor de RMC, de leerplichtgegevens, de gegevens uit isk, de gegevens uit het leerlingvervoer komen in de toekomst hier in een datawarehouse. Als er dan nieuwe gegevens komen kunnen die daaraan worden toegevoegd.

Er is een fikse budget beschikbaar voor zo'n leerlinginformatiesysteem. Het is het ons waard. Er is voldoende notie bij het management dat er een relatie is tussen beleid en verantwoording en dat je informatiehuishouding daarvoor op orde moet zijn. Dat begrip ervoor helpt enorm. Men heeft er wat voor over.

4.6. De gemeente Groningen: registratie als onderdeel van een geïntegreerde aanpak

De gemeente heeft via het Rijk 1,5 miljoen gulden beschikbaar gekregen ter voorkoming en bestrijding van voortijdig schoolverlaten. De gemeente zet dit geld in op een geïntegreerde aanpak, waarbij schoolwelbevinden in combinatie met aandacht voor buurt en gezin moeten bijdragen aan een positief schoolbezoek van jongeren. Schoolverlaten zonder diploma wordt langs vier hoofdlijnen bestreden, waarbij concrete maatregelen worden genomen. De vier hoofdlijnen zijn

- Preventie in het onderwijs: tegengaan van uitval is de primaire verantwoordelijkheid van de school, maar het onderwijs kan een effectieve bestrijding van voortijdig schoolverlaten niet alleen tot stand brengen. Maatregelen hierbij zijn bijvoorbeeld het ondersteunen van zorgteams en het uitvoeren van preventieonderzoek van de eindexamenkandidaten VMBO.
- Versterking van de leerplicht/RMC functie: een goede registratie is onmisbaar. Maatregelen hierbij zijn onder meer het uitbreiden van de formatie van het Team Leerlingzaken en het versterken van regionale samenwerking.
- Preventie en curatie rondom scholen: er wordt gewerkt aan verbetering van de aansluiting tussen school en andere professionals. Maatregelen zijn bijvoorbeeld het versterken van de samenwerking tussen RMC en jeugdhulpverlening en uitbreiding van het schoolmaatschappelijk werk.
- Sluitende aanpak onderwijs en arbeidsmarkt: jongeren zonder startkwalificatie worden ondersteund om deze alsnog te behalen. Maatregelen zijn participatie in een Jongerenloket en het aangaan van een convenant met het bedrijfsleven.

4.6.1. De kenmerken van het systeem van melden

De gemeente Groningen gaf in het vooronderzoek aan vooral erg tevreden te zijn over het meldingsgedrag van de scholen voor voortgezet onderwijs, minder over het meldingsgedrag van het ROC. Concreet noemde men tevredenheid met:

- . de volledigheid van meldingen van vsv-ers door vo-scholen
- . onmiddellijke bereikbaarheid van het vsv-meldpunt

- . controle op snelheid en volledigheid van de melding
- . doorkoppeling door het meldpunt van gegevens naar de actoren in de diagnose/aanpak
- . melding door de betreffende actoren aan het meldpunt van de resultaten van de vsv-aanpak.

De belangrijkste voorwaarde voor een goede melding is helderheid en, met name, bereikbaarheid. In Groningen is dit gerealiseerd door een telefonische bezetting op de administratie en bij afwezigheid een antwoordapparaat met terugbelgarantie binnen 24 uur.

Een ander aspect dat bijdraagt aan de goede gang van zaken rondom de melding in het voortgezet onderwijs, is het feit dat er een meldingssystematiek ontwikkeld is met betrekking tot leerplicht, maar ook voor het RMC. In deze systematiek staat verwoord wat er gemeld moet worden, wie dat moet doen en waar de melding moet plaatsvinden. Voor de melding aan leerplicht en aan RMC zijn verschillende formulieren beschikbaar. Deze systematiek is verspreid onder de betrokken scholen, maar ook bekend gemaakt aan anderen, zoals hulpverlenende instanties. Verder is men bij de gemeente zeer alert op het verkrijgen van zo compleet mogelijke gegevens. Zo worden bijvoorbeeld teldatumgegevens vergeleken met de aantallen die bekend zijn bij leerplicht en wordt er actie ondernomen, mochten er verschillen zijn.

De spil van het beleid wordt in de opvatting van de gemeente gevormd door de zogeheten Zorgteams. Dit zijn schoolgebonden teams die een brug vormen tussen de interne zorgstructuur van scholen en externe hulpverlening. Het team heeft als taak problemen van zorgleerlingen te signaleren, leerlingen te bespreken wanneer blijkt dat de reguliere begeleiding op school extra ondersteuning nodig heeft, te adviseren bij het omgaan met problemen van leerlingen in de school en het inschakelen van deskundige hulp. Een zorgteam kan bestaan uit vertegenwoordigers van de school, leerplicht en zorgaanbieders, zoals bijvoorbeeld jeugdzorg en GGD-arts. De teams zijn een positieve impuls voor onderlinge samenwerking en bereikbaarheid en dragen bovendien bij aan het verbeteren van het overzicht van zorgleerlingen. In twee jaar tijd is het aantal teams gegroeid van ongeveer drie naar zestien. Naast deze Zorgteams bestaan er ook preventie-units op een aantal scholen. Het doel van zo'n unit is het vroegtijdig signaleren van problemen bij leerlingen en tijdig effectief begeleiden en bieden van hulp. De preventie-units bestaan uit een vertegenwoordiger van de school, van Jeugdzorg Groningen, de GGZ jeugd en een GGD-arts en leerplicht.

Scholen die mee willen doen aan het project voortijdig schoolverlaten (en een Zorgteam willen hebben), dienen door middel van een quick scan inzicht te geven in het functioneren van de schoolinterne zorgstructuur en relaties met externe betrokkenen. Er wordt gescoord op een aantal inhoudelijke elementen van het zorgplan, zoals het mentorsysteem, school-oudercontact, leerlingbegeleiding en dossiervorming. Ook worden scores gegeven aan elementen van de zorgstructuur, zoals communicatie en procedures. Leden van het basiszorgteam (onder meer de leerplichtambtenaar en de jeugdarts) en de preventieunit (bijv. GGD) worden op het formulier beoordeeld en ten slotte is er ruimte voor een aantal elementen met betrekking tot de verzuimregistratie (bijv. lijk op stuk beleid en afhandeling binnen wettelijke termijnen. Op deze wijze komen zowel de goede als minder goede punten aan de orde. Onderaan het formulier kan de school onder het kopje zorgwensen invullen wat verbeterpunten zijn waaraan men wil gaan werken.

Er wordt verder nauw samengewerkt met andere instanties, zoals justitie, in het centraal meldpunt jongeren (CMP). Het CMP is een initiatief van de gemeentelijke jeugdhulpverlening en zorgt voor een koppeling van gegevens uit verschillende leefgebieden van jongeren, door bijvoorbeeld na een melding van een overtreding via justitie uit te vinden of de betreffende jongere te boek staat als spijbelaar of binnen school als zorgleerling. Ook is er sinds enige tijd een werkgroep waarin samengewerkt wordt tussen de Raad van Kinderbescherming en leerplicht. Aanleiding tot de werkgroep was de constatering van het OM dat veel zaken te maken hadden met schoolverzuim, maar zonder dat er proces verbaal opgemaakt was. Omgekeerd was de ervaring van leerplicht dat de omloopsnelheid waarmee gereageerd werd op een procesverbaal niet snel genoeg was. De afgesproken afhandelingstijd van zes weken werd vaak niet gehaald, tijden varieerden van twee tot zes maanden. De samenwerking brengt informatie uit beide werelden bij elkaar.

In het zogeheten Jongerenloket is ook voorzien in samenwerking met het CWI, maar door ontwikkelingen met betrekking tot laatstgenoemde is het mogelijk dat het CWI een andere plek gaat krijgen. Dit zou als gevolg hebben dat uitvallers richting arbeid niet meer in beeld zijn.

4.6.2. De inhoud van de registratie

Op het gebied van de inhoud van de registratie is men in de gemeente Groningen zeer tevreden, men noemt alle items uit het vooronderzoek, namelijk

- . registratie van alle leerplichtige leerlingen
- . registratie van alle bovenleerplichtige leerlingen
- . registratie van alle voortijdige schoolverlaters

- . registratie van overige gewenste gegevens over de leerplichtige leerlingen
- . registratie van overige gewenste gegevens over de bovenleerplichtige leerlingen
- . registratie van overige gewenste gegevens over de voortijdige schoolverlater
- . registratie van de vsv-aanpak van de voortijdige schoolverlater
- . registratie van de resultaten van de vsv-aanpak.

Het belangrijkste punt van overweging bij registratie is de vraag naar het doel: wat wil je registreren? Voor de gemeente Groningen is het doel zicht te krijgen op hoeveel leerlingen er jaarlijks uitvallen, de registratie is daarbij een middel en geen doel. Het nog in te voeren onderwijsnummer wordt beschouwd als een veelbelovende stap in de goede richting.

Er wordt bij de gemeente een overstap gemaakt naar een nieuw registratiesysteem. Het oude pakket Robinson wordt ingeruild voor het nieuwe systeem Civision-Onderwijs, waarbij het oude pakket en de ervaringen daarmee gelden als basis voor het nieuwe. Een systeem moet enerzijds voldoen aan de wettelijke eisen met betrekking tot de basisfuncties leerplicht, RMC en leerlingenvervoer. Gemeenten zullen hierin onderling niet verschillen. Anderzijds heeft ook het eigen management behoefte aan bepaalde beleidsinformatie, wat wel verschillend kan zijn.

Het nieuwe systeem kent een modulaire opbouw en omvat modules voor de basisregistratie leerplicht, RMC, dossier en afspraak, leerlingenvervoer en managementtool.

Bij de keuze voor een systeem spelen specifieke behoeften een rol, maar ook de afstemming met andere beleidsterreinen (bijvoorbeeld GOA) binnen de gemeente en bijvoorbeeld andere RMC gemeenten is van belang. Uitwisseling van gegevens tussen verschillende systemen is meestal erg lastig, dus de gezamenlijke keuze voor één automatiseerder ligt voor de hand. In Groningen is deze keuze gemaakt.

4.6.3. De interne organisatie

Ook over de interne organisatie heerst binnen de gemeente Groningen tevredenheid. Evenals met betrekking tot de inhoud van de registratie noemt men alle items over dit onderwerp, te weten

- . het werkproces van melding naar registratie
- . het werkproces voor de realisatie van de registratie
- . aanwezigheid geschikt registratiesysteem
- . de geschiktheid van het registratiesysteem voor het produceren van informatie ten behoeve van diagnose/aanpak
- . de geschiktheid van het registratiesysteem voor het produceren van beleidsinformatie.

De gemeente heeft een team Leerlingzaken samengesteld, bestaande uit twaalf mensen: een teamleider, drie leerplichtambtenaren, twee RMC trajectbegeleiders, twee administratieve medewerkers leerplicht/RMC, een systeembeheerder, twee medewerkers leerlingenvervoer en een medewerker ondersteuning leerlingzaken. In principe is dit een goed functionerend team, maar uitbreiding is wenselijk. Nu blijven zaken soms toch nog te lang liggen.

Er is een reorganisatie gepland waarbij de afdeling onderwijs verandert in de afdeling onderwijs en jeugd. Dit maakt het makkelijker een integraal beleid te voeren waarbij alle leefgebieden van jongeren, dus niet alleen school, maar ook de wijk, vrijetijdsbesteding en dergelijke aan de orde komen. Dit vergroot de kansen op het goed in beeld houden van (zorg)leerlingen.

Er is een beschrijving van het werkproces RMC vsv-melding. Het proces van administratieve verwerking van de aanmelding door scholen, de aanmelding door jongeren zelf via het Jongerenloket, de overdracht vanuit leerplicht en de activiteiten van de administratie naar aanleiding van de periodieke controle/rappellijst komen in deze procesbeschrijving aan de orde. Verder is er een werkprocesbeschrijving trajectbegeleiding RMC. Beschrijvingen van de andere werkprocessen komen op zeer korte termijn beschikbaar.

4.6.4. De randvoorwaarden

De gemeente Groningen is over het algemeen tevreden over een aantal randvoorwaarden, maar niet wat betreft het hele gebied. Over een van de drie deelgebieden is men qua randvoorwaarden nog niet echt tevreden. De randvoorwaarden die men als voldoende beschouwt voor de rest van het gebied zijn

- . beschikbaarheid professionele (interne of externe) ondersteuning
- . bestuurlijk/politiek draagvlak
- . draagvlak bij scholen
- . draagvlak bij uitvoerende instanties op het terrein van vsv
- . deelregio: nog niet echt tevreden over.

Voortijdig schoolverlaten is een thema waar de gemeente Groningen veel aandacht aan besteedt. Er zijn voor een periode van vier jaar vsv-middelen toegekend, die ingezet worden voor leerplicht en RMC. Speerpunten binnen het beleid tot nu toe zijn preventie en de invoering van schoolgebonden Zorgteams geweest. Mochten de vsv-

middelen na afloop van de vier jaar niet langer toegekend worden, dan betekent dit een grote aanslag op het leerplicht- en RMC beleid. Hoewel ook RMC- en lokale gelden ingezet worden, zijn de vsv-middelen momenteel het fundament onder het leerplicht- en RMC beleid.

4.7. De gemeente Arnhem: een tweesporenaanpak voor een sluitende melding en registratie

De gemeente Arnhem is contactgemeente voor de regio in het RMC-gebied Arnhem/Nijmegen. Formeel maken Arnhem en Nijmegen één RMC-gebied uit, maar in de praktijk fungeren beide als afzonderlijke eenheden. De subregio Arnhem bestaat uit 12 gemeenten, waaronder de Liemerse gemeenten, Overbetuwe en Renkum. In het gebied zijn 24 scholen voor voortgezet onderwijs en vier regionale opleidingscentra gevestigd.

In 1997 hebben de gemeenten in de regio de handen ineen geslagen om tot een sluitende registratie van voortijdig schoolverlaters te komen. In 1999 is het initiatief hernieuwd, met name met als doel om de regiogemeenten actiever te betrekken bij de aanpak. Met het plan 'Iedere leerling telt' werden concrete stappen gezet om de melding en registratie van verzuim en uitval te verbeteren. Recent (februari 2002) is een volgende stap gezet om het beleid en de werkwijze verder uit te bouwen. Het nieuwe beleid richt zich vooral op de registratie en trajectbegeleiding van bovenleerplichtigen, op de aansluiting vmbo/mbo, op de opvang van voortijdig schoolverlaters en op preventie van uitval.

4.7.1. De kenmerken van het systeem van melden

Inzake het systeem van melding meldde Arnhem in het vooronderzoek zeer tevreden te zijn over:

- . de interne signalering van verzuim en uitval door het ROC
- . de volledigheid van meldingen van vsv-ers door het ROC
- . de transparantie van het vsv-meldpunt
- . de onmiddellijke bereikbaarheid van het vsv-meldpunt
- . de bekendheid van het vsv-meldpunt bij de meldende partijen
- . de controle op snelheid en volledigheid van de melding

In de regio Arnhem is de melding en registratie gesplitst in twee delen. De registratie van leerplichtigen verloopt via de gemeenten. De registratie van bovenleerplichtigen gaat via de Cursisten Service van het Rijn IJssel College.

Bovenleerplichtigen

De RMC-functie voor jongeren tot 23 jaar, die niet meer leerplichtig zijn, wordt uitgevoerd door het Team Voortijdig Schoolverlaten. Het Team VSV is een onderdeel van de Cursisten Service van het Rijn IJssel College in Arnhem. Alle vier de BVE-instellingen in de regio zijn wettelijk verplicht hun voortijdig schoolverlaters te melden aan het Team VSV, dat de registratie uitvoert en contact op neemt met de cursisten.

De vier instellingen hebben gezamenlijk 14.472 deelnemers. In het cursusjaar 2000/2001 hebben de vier instellingen 1153 uitvallers gemeld. In een eigen evaluatie van het Team VSV over het jaar 2000/2001 geeft men aan geen zicht te hebben op de betrouwbaarheid van melden. Men kan de aantallen niet controleren. Wel constateert men aanzienlijke verschillen tussen de ROC's wat betreft het uitvalpercentage.

Leerplichtigen

Om de melding te verbeteren volgt men een twee-sporenaanpak. Enerzijds probeert men de zorgstructuur in de scholen en bovenschools te versterken. Anderzijds is men doende om het (geautomatiseerde) systeem van melding en registratie te verbeteren.

De kern van de zorgstructuur vormen de zorgteams bij de scholen. In de teams heeft altijd de leerlingzorgcoördinator van de school zelf zitting en daarnaast ook een leerplichtconsulent en vertegenwoordigers van de Jeugdgezondheidszorg, Maatschappelijk werk, Bureau Jeugdzorg, Bijzonder Jeugdwerk. De drie laatste organisaties hebben een rol in de bovenschoolse opvang van voortijdig schoolverlaters. In de diagnostiek en verwijzing spelen de zorgteams een belangrijke rol. Leerlingen worden via de teams verwezen naar een opvangvoorzieningen of naar de zogenaamde Centrale Opvang, waar men leerlingen met een zwaardere problematiek een langere periode kan observeren en een nieuw traject kan uitzetten. Door de nauwe samenwerking met leerplicht en Bureau Jeugdzorg zijn geen onnodige omwegen of procedures nodig. Zo zijn bijvoorbeeld goede afspraken gemaakt met het Zorgtoewijzingsteam van Bureau Jeugdzorg over de plaatsing met indicatie in de voorziening van het Bijzonder Jeugdwerk.

Terwijl het principe van de zorgteams bij de scholen en de afstemming met centrale functie voor melding, indicatie en registratie (leerplicht/RMC, Bureau Jeugdzorg) goed lijken te functioneren, is er nog geen sprake van een dekkend netwerk. Op de eerste plaats zijn de zorgteams nog slechts actief in het vmbo. Op dit moment wordt de mogelijkheid onderzocht om te komen tot een gemeenschappelijk bovenschools team voor havo/vwo. Ten tweede zijn de zorgteams nog voornamelijk actief in Arnhem en niet in de regiogemeenten. Er bestaan plannen voor uitbreiding.

Het tweede spoor in de aanpak van melding en registratie is het opzetten van een systematiek voor schoolregistratie, centrale registratie en rapportage. Het project 'Iedere leerling telt' is er op gericht om en sluitende leerlingregistratie op te zetten. In het project, dat is gestart in januari 2001, participeren onder meer de gemeente Arnhem, het samenwerkingsverband van scholen, de stichting Onderwijsvoorrang - Sociale Vernieuwing en een vijftal scholen in Arnhem. In eerste instantie richt men zich vooral op het zichtbaar maken van het voortijdig schoolverlaten. Later wil men ook het verzuim beter in beeld krijgen. De melding hoopt men te verbeteren door de schoolregistratie eerst op een zeker niveau te brengen (normering, feitelijk gebruik) en vervolgens te verbinden met de centrale registratie. De weg die men daarvoor wil bewandelen is die van samenwerking met de IB-Groep in Groningen. Bestaande informatiestromen van leerlinggegevens, die nu al via de IB-Groep lopen, worden gebruikt voor de uitvalbestrijding. Er wordt daarnaast ook gewerkt aan de koppeling van leerplichtbestanden in de regio.

4.7.2. De inhoud van de registratie

Belangrijk aan het registratiesysteem van Arnhem is, dat men aan een goede registratie werkt van alle bovenleerplichtige leerlingen, overige gegevens van de leerplichtige leerlingen registreert en ook de resultaten van de vsv-aanpak registreert.

De registratie van leerplichtigen richt zich op alle leerplichtige leerlingen in het voortgezet onderwijs. In het genoemde project wordt aan een sluitend systeem gewerkt. Wat betreft de aard van de gegevens gaat het om de basisgegevens over de leerling en informatie over verzuim en eventueel schooluitval. Eén van de optie die men nu overweegt is het gebruik van een zogenaamde multifunctionele scholierenpas op de scholen, met behulp waarvan verzuim effectiever en efficiënter gemeten en gemeld zou kunnen worden. Wat betreft de registratie van bovenleerplichtigen is men aangewezen op de registraties van de vier ROC's in de regio. Voor zover het de basisgegevens betreft, is dat geen probleem. De registratie van uitval gebeurt op basis van melding.

Een witte vlek betreft vooralsnog de registratie van bovenleerplichtigen in het voortgezet onderwijs, met name in de bovenbouw van het havo/vwo. De gemeente Arnhem is bezig om samen met partners een beter zicht te krijgen op de verzuim- en uitvals cijfers voor deze categorie leerlingen. Afhankelijk van de uitkomsten van een eerste inventarisatie wil men een meer of minder zware systematiek opzetten om de uitvalproblematiek daar te bestrijden (vgl. eerder genoemde bovenschoolse zorgteam havo/vwo).

De leerplichtregistratie is (nog) niet in alle gemeenten op orde. Met name in enkele regiogemeenten moet het nodige verbeterd worden.

Zowel de leerplichtafdelingen (met name Arnhem) als het Team VSV rapporteren regelmatig op basis van hun registratie over de ontwikkeling van verzuim- en uitvalsgegevens.

De algemene indruk is dat het registratiesysteem redelijk functioneert (met name wat betreft de BVE-instellingen is er tevredenheid met hetgeen nu al bereikt is), maar dat er veel verbeterd kan worden. De concrete stappen die zijn gezet zullen in de komende periode tot concrete implementatie leiden.

4.7.3. De interne organisatie

In het vooronderzoek heeft Arnhem aangegeven tevreden te zijn over de gehanteerde werkprocessen en over de geschiktheid van het registratiesysteem om beleidsmatige informatie te produceren.

De RMC-functie is in de regio Arnhem duidelijk beleidsmatig en bestuurlijk ingekaderd in regionale structuren. Er is een stuurgroep VSV/RMC, waarin het onderwijs, de jeugdzorg, welzijn en gemeenten participeren. Een knelpunt is dat alleen de scholen uit Arnhem direct en indirect vertegenwoordigd zijn in de stuurgroep. Er is een regionaal overleg van leerplichtambtenaren, plus een regionaal overleg over lokaal jeugdbeleid. Bestuurlijk kent men in de regio het zogenaamde Gemeenschappelijk Orgaan Volwasseneneducatie, waarin alle gemeenten participeren. Het RMC is onder het GOV 'gehangen'.

De gemeente Arnhem heeft het bureau leerplicht de laatste jaren vernieuwd. De leerplichtconsulenten hebben een actieve taak in de deelname aan de zorgteams. De nadruk in de taakuitvoering ligt op het maatschappelijk werk, het opzoeken van leerlingen en hen helpen opnieuw in een onderwijstraject te komen. In de regiogemeenten is de (kwaliteit van de) invulling van de leerplichtfunctie verschillend. De gemeente Renkum heeft bijvoorbeeld de leerplichttaak goed georganiseerd. Andere gemeenten hebben te maken met de problematiek die veel kleinere gemeenten kennen: beperkte formatieruimte voor leerplicht en kwetsbaarheid voor uitval van de betreffende ambtenaar (ziekte, verloof).

De regio kent een traditie van samenwerking. Men signaleert zelf nog veel punten die verder ontwikkeld kunnen worden, maar daar staat tegenover dat zeker wat betreft de bovenschoolse voorzieningen men een goed aanbod heeft ontwikkeld. De gemeente Arnhem heeft een leidende en activerende rol in de regio. De (financiële) mogelijkheden in het kader van het Grote Steden Beleid (GSB) betekenen een verdere impuls voor de ontwikkeling in de regio.

Het Team VSV heeft een stevig fundament in de RMC-functie en een – naar landelijk maatstaven – vrij unieke basis in de samenwerking van de vier BVE-instellingen in de regio.

4.7.4. De randvoorwaarden

Eén van de belangrijkste randvoorwaarden is altijd geld. Door de verruiming van de RMC-middelen en de inzet van GSB-gelden heeft men ruimte om concrete verbeterings- en ontwikkelingsprojecten op te starten. Er is in de regio over het algemeen een breed draagvlak voor een gezamenlijke bestrijding (en registratie) van voortijdig schoolverlaten. Tot nu toe speelden veel van de ontwikkelingen zich voornamelijk in Arnhem af, waar de problematiek en de mogelijkheden om er wat aan te doen het grootst zijn. De laatste tijd echter neemt ook de behoefte in de regiogemeenten toe om mee te denken en mee te werken aan de gezamenlijke aanpak. Dat komt onder meer tot uiting in de genoemde overlegstructuren.

Een punt van aandacht is het betrekken van de scholen in de regiogemeenten.

Een belangrijke voorwaarde voor een sluitende aanpak is een waterdichte registratie. Het is de vraag in welke mate de voorwaarden aanwezig zijn om een geautomatiseerd systeem honderd procent succesvol te laten zijn. De sleutel voor succes ligt minder bij allerlei technische kwesties waarnaar veel aandacht uitgaat, en veel meer bij de signalering en melding in de scholen. De interne leerlingzorg van scholen speelt daarin een essentiële rol. In welke mate aan die voorwaarde wordt voldaan is voorsnog niet duidelijk.

5. Bouwstenen voor een sluitende registratie

De respondenten hebben niet alleen informatie verstrekt over hun registratiesysteem en –werkwijze, maar gaven ook, op grond van hun ervaringen, aan wat relevante en nuttige bouwstenen gebleken zijn om hun registratiepraktijk succesvol vorm te geven. Alle bouwstenen uit de cases zijn verzameld en hieronder per registratie-onderdeel verwoord.

5.1. Bouwstenen voor de melding

algemeen

- Je moet met elkaar hetzelfde belang willen dienen. Dat betekent veel informeren, controleren, uitleggen waarom je welke informatie wilt en waarom de informatielevering op een bepaalde wijze dient te geschieden.
- een sluitende aanpak draagt bij aan een sluitende melding
- je moet er van uit kunnen gaan dat de informatie klopt

melding van in- en uitschrijving

- Het gewaarmerkt bewijs van inschrijving op school was een gouden greep in de sluitende registratie.
- De registratie kan alleen maar sluitend zijn via verversing vanuit het GBA. Daardoor is in Heerlen een samenwerking ontstaan tussen burgerzaken en het bureau. Zeker 25 gevallen per maand worden via controle uit GBA ontdekt. Scholen hebben er geen problemen mee: geen enkele school zegt hier nee tegen. Rotterdam werkt met een dagelijkse verversing vanuit het GBA.

melding van verzuim en uitval

- Het zorgteam speelt een belangrijke rol bij de melding, door fouten in het melden bij de scholen te controleren en de medewerking van scholen aan het melden te waarborgen.
- De meldprocedure geeft aan hoe de scholen moeten werken. De zorgmedewerker heeft hierin een belangrijke taak om te zorgen dat de scholen hieraan meewerken.
- Vertel in alle klassen van het ROC wat de procedure van leerplicht is, wanneer heb je kans op vrijstellingen, informeer dus leerlingen klassikaal over leerplicht.
- Houd op grote scholen spreekuur met de leerling. Helpt dat niet dan officieel overleg op gemeente met ouders erbij. Leidt dat tot niets, dan richting Halt of andere sanctie. Zorg bij de intake op school dat de zorgcoördinator erbij zit, dat je aangeleverd krijgt wat de zorgcoördinator of de school al gedaan heeft, zodat je niet dunnetjes overdoet wat de school al gedaan heeft.
- Wij werken met een laagdrempelige melding en bij ons kunnen allerlei personen en instanties melden. Dat draagt bij aan een sluitende melding

5.2. Bouwstenen voor de inhoud van de registratie

- We hebben een zelf aangepaste versie van het programma LLA4all. Met het ontworpen programma is niet alleen de input, maar ook de output, typen problematieken, resultaten op onderdelen specifieke trajecten te zien: het kan allemaal uit het systeem worden gehaald.
- We hebben een registratiesysteem dat kan worden uitgebouwd naar een leerlingvolgsysteem
- Wij hebben de inhoud van het registratiesysteem ontleend aan het eigen professionele idee over de uitvoering van de leerplicht- en RMC-functie: de omgekeerde werkwijze legt onvermoede beperkingen aan de uitvoering van je werk op.
- Je moet van uit kunnen gaan dat het merendeel van de informatie in je registratiesysteem juist is. Dat geldt met name voor het absoluut verzuim. Dat vereist minutieuze controles.
- Wij hebben goed nagedacht over onze definitie van voortijdig schoolverlater: voor de registratie en de koppeling naar de aanpak is het belangrijk welke specificaties je hanteert. Een smalle aanpak van voortijdig schoolverlaten leidt tot een heel andere registratie dan een brede aanpak.
- Het is van groot belang om RMC en leerplicht niet af te bakenen, maar te beschouwen als volgtijdig traject, ook in registratiemethodiek. Dit gebeurt in de praktijk echter wel vaak.

5.3. Bouwstenen voor de interne organisatie

- In Heerlen zou men zonder een goede medewerker software niet zijn geslaagd. Het is een van de hele belangrijke succesfactoren geweest. In Rotterdam zou het niet hebben gekund zonder een complete projectmatige opzet voor een keuze van een nieuw Leerlinginformatiesysteem
- We hebben geprofiteerd van het feit dat we van het begin af een eigen bouwer hadden. Bezuinig daar niet op. Bouw ook geen eigen pakket: veel te kwetsbaar, veel te duur. Koop een bestaand pakket en pas dat aan. Zelf helemaal bouwen haal je nooit. Wel opletten dat je niet wordt uitgezogen door de leveranciers etc.

- Andere belangrijke successschakel is het hebben van een goede projectleider met korte lijnen naar de politiek, en het vermogen om inhoudelijk heel kort bij de problematiek te zitten. Kortom, iemand die zeer goed ingevoerd is in de problematiek en daar een visie op heeft en die stelselmatig kan uitdragen.
- Het is heel belangrijk om in de organisatie mensen te hebben die er voor gaan.
- Onderneem geen leerplichtactie zonder een geregistreerde melding: dit ter voorkoming van een vervuild registratiesysteem.
- Functiescheiding tussen het invoeren van meldingen, het ondernemen van acties, en administratieve controle op het afronden van acties voorkomt een vervuild registratiesysteem.
- Protocollen zijn onmisbaar voor een uniforme werkwijze.
- Je moet weten waar je met elkaar heen wilt: waarom je registratie hebt
- Registratie dient om bescherming te bieden aan jongeren. Dan moet je ook wel voldoende formatie hebben in de zorgaanpak van jongeren.
- Om hiaten in de registratie op te sporen en aan te pakken is er in de gemeentelijke organisatie een koppeling gemaakt tussen administratie/registratie, onderwijsbeleid, RMC en leerplichtuitvoering in de vorm van regelmatig gezamenlijk werkoverleg.
- Een belangrijke voorwaarde is het onderhouden van goede contacten. Dit houdt bijvoorbeeld in dat de gemeente zich jaarlijks opnieuw introduceert bij de Zorgteams, omdat door personeelsverloop het gevaar bestaat van onbekendheid.

5.4. Bouwstenen voor de randvoorwaarden

- In de opstartfase kun je niet met teveel bureaucratie werken.
- Start met de leerplichtadministratie, andere taken zijn eraan toegevoegd; daarover zijn de wethouders enthousiast over geraakt.
- Middelen en mankracht zijn absolute voorwaarden.

6. Aanbevelingen uit de praktijk

In de gesprekken met de respondenten is ook gevraagd naar de wijsheden die zij aan anderen zouden willen meegeven. Een goed resultaat in de registratiepraktijk is van veel factoren afhankelijk, zowel bij de registreerders zelf als bij de externe partijen die leverancier, afnemer, gedogter of financierder van de registratie kunnen zijn. De good practice vertegenwoordigers gaven de volgende raad:

m.b.t. de organisatie van de meldingen

- Zorg voor voldoende mankracht
- Zorg voor een adequate behandeling van de melding
- Laat zien dat je begrijpt dat scholen met problemen zitten: wij helpen jullie om de leerlingen te herplaatsen.
- Leerplicht moet een gezicht op scholen hebben.
- Zorg dat je er boven op zit en goede contacten met de scholen hebt
- Verlies je niet in je eigen eisen (zo moet het) maar kijk wat haalbaar is bij alle betrokken interne en externe partijen
- zorg voor goede signalering en melding in de scholen: de interne leerlingzorg van scholen speelt daarin een essentiële rol

m.b.t. de inhoud van de registratie

- Let op een goede verhouding tussen de (beperkte) middelen en een bruikbare registratie
- Als je niet goed registreert ontdek je nooit dat je sommige leerlingen mist of dat er al vaker iets met een leerling aan de hand was
- Blijf bij je eigen gekozen kernopdracht van de registratie: overspoel jezelf niet met aanvullende monitorwerkzaamheden voor gemeenten en rijksoverheid
- Een registratiesysteem is nooit af: het blijft altijd in ontwikkeling
- Een goede registratie is gekoppeld aan de aanpak: bouw je registratie uit vanuit je (stap voor stap) steeds bredere aanpak van leerplicht en voortijdig schoolverlaten.

m.b.t. de interne organisatie

- Neem de bouwstenen over. Alles zelf uitzoeken levert veel frustratie. Stop de tijd die je daarmee bespaart in communicatie naar de medewerkers (waarom doen we dit, etc.).
- Zorg voor een heel goede applicatiebeheerder.
- Zorg voor goede mensen op administratie,
- Realiseer je dat een standaard pakket niet alles kan, bij elke update moet je zelf sleutelen, heb geen te hoge verwachtingen van het standaard pakket, houd er rekening mee dat er veel werk aan is.
- Registreren, netwerkontwikkeling en het verzorgen van trajecten voor voortijdige schoolverlaters bijten elkaar in de praktijk qua hoeveelheid werk. Benut dus alle techniek om de registratie van de bulkgegevens en het controleren ervan zo geautomatiseerd en gedegen mogelijk te laten plaatsvinden (zodat je niet 800 brieven aan 'schoolverlaters' moet sturen, terwijl 600 jongeren daarop een brief terugsturen dat ze wel op school zitten).

m.b.t. de randvoorwaarden

- Houd de verantwoordelijkheid aan de portefeuillehouders (is heel belangrijk) Men heeft er hard aan getrokken.
- Zorg voor een stuurgroep die niet in een bureaucratisch netwerk is ingebed.
- Zorg voor korte lijnen die over niet teveel schijven gaan (anders loopt het niet).
- Het is van onszelf, moet wel het gevoel blijven.
- Politieke draagvlak moet je stelselmatig onderhouden: een bureau moet hen goed informeren en resultaten laten zien: dat is belangrijk voor het instandhouden van het politieke draagvlak.
- Onderdeel van het succes is de bereidheid van de gemeenten om het geld ervoor in te zetten.
- Het is een hele kluit om mensen enthousiast te maken maar ook om mensen enthousiast te houden. Dat gebeurt alleen als je kunt laten zien wat het concrete resultaat van zo'n activiteit is. Ons werk is ook belangrijk voor de kleine gemeenten: kijk dit zijn die probleemjongeren van jullie die we geregistreerd hebben. Zo realiseren de kleine gemeenten zich dat ze toch ook problemen hebben. Belangrijk is ook om ook de kleine gemeenten goed te informeren om draagvlak te houden.
- Draagvlak realiseer je niet van de ene op de andere dag: je moet de andere partij echt iets te bieden hebben. Draagvlak blijft ook niet automatisch in stand: voortdurende communicatie blijft nodig
- Bedenk dat politiek (soms) minder naar inhoud kijkt en meer naar kosten.

- Zorg voor een plan en geef aan wie voor wat verantwoordelijk is. Veel gemeenten hebben dat niet, gaan zomaar aan de slag. Hier in Rotterdam is er een plan en de legitimering wie wat moet gaan doen.
- De regio-indeling is van belang. Het biedt de mogelijkheid om met meer mensen het werk te verdelen, met meer mensen te kunnen denken over regionale registratie en hoe daartoe te komen. Regionalisering van het registratievraagstuk is een mogelijke oplossing: het vermindert de kwetsbaarheid en verhoogt slagkracht.

m.b.t. op te lossen knelpunten

- In het begin heeft het bureau zijn hobbels gekend (ieder zat bij een gemeente en moest elders iets nieuws opzetten. De een heeft daar meer moeite mee gehad dan de ander. Het betekende ook van solistisch werken naar samenwerking/afstemming in werk. Als we nu terugkijken zouden we ervoor kiezen om van meet af aan de koppeling leerplichtambtenaar - zorgmedewerker maken. We hebben dat toen niet gedaan en op moment dat de lpa's er bijkwamen moest men een stap terug omdat er weer een proces van integratie startte (hobbels nemen, territoria afbakenen, zij moeten wij worden). Als je zo'n proces eerder had ingezet was je nu verder geweest.
- Ook wordt wel eens vergeten dat de sluitende aanpak tot 23 jaar loopt.: verbreed dat ook naar de sector werk (niet alleen onderwijs maar ook WIW organisaties)

Bijlage
Lijst van RMC regio's

Overzicht RMC regio's	contactgemeente
1. Oost Groningen	Veendam
2. Noord Groningen/Eemsmond	Delfzijl
3 Centraal Groningen	Groningen
4 Noord Friesland	Leeuwarden
5 West Friesland	Sneek
6 Friesland Oost (de Friese Wouden)	Smallingerland
7 Noord en Midden Drenthe	Assen
8 Zuidoost Drenthe	Emmen
9 Zuidwest Drenthe	Hoogeveen
10 IJssel Vecht	Zwolle
11 Stedendriehoek	Apeldoorn
12 Twente	Enschede (12-1), Hengelo (12-2), Almelo (12-3)
13 Achterhoek	Doetinchem
14 Arnhem/Nijmegen	Arnhem (14-1), Nijmegen (14-2)
15 Rivierenland	Tiel
16 Eem en Vallei	Amersfoort
17 Noordwest Veluwe	Harderwijk
18 Flevoland	Lelystad
19 Utrecht	Utrecht
20 Gooi en Vechtstreek	Hilversum
21 Amsterdam	Amsterdam
22 West Friesland	Hoorn
23 Kop van Noord Holland	Den Helder
24 Kennemerland	Alkmaar
25 West Kennemerland	Haarlem
26 Zuid Holland Noord	Leiden
27 Zuid Holland Oost	Gouda
28 Haaglanden/Westland	Den Haag
29 Rijnmond	Rotterdam
30 Zuid Holland Zuid	Dordrecht
31 Oosterschelderegio	Goes
32 Walcheren	Middelburg
33 Zeeuwsch Vlaanderen	Terneuzen
34 West Brabant	Breda
35 Midden Brabant	Tilburg
36 Noordoost Brabant	's Hertogenbosch
37 Zuidoost Brabant	Eindhoven
38 Noord en Midden Limburg	Venlo
39 Zuid Limburg	Heerlen (39-1), Sittard (39-2), Maastricht (39-3)